

Jaarverslag | **2025**
FBE Fryslân

Jaarverslag FBE Fryslân 2025

E-mail

info@fbefryslan.nl

Internet

www.fbefryslan.nl

Opgesteld door

Faunabeheereenheid Fryslân

Postbus 180

8400 AD Gorredijk

Door bestuur FBE Fryslân vastgesteld d.d. 30-6-2026.

Opmaak, figuren en vormgeving

Progress Ecologie en Vormgeving

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch op geluidsband of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Faunabeheereenheid Fryslân en de auteurs.

Data clause

De weergegeven data in dit jaarverslag zijn met zorg samengesteld vanuit gecentraliseerde databronnen. Deze data kunnen door historische wijzigingen onderhavig zijn aan veranderingen en kunnen daardoor dus afwijken van historische of toekomstige cijfers. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan de inhoud van dit jaarverslag. Bij verdere vragen kunt u contact opnemen met de FBE via info@fbefryslan.nl

Inhoudsopgave

1 Bestuur en secretariaat	4
1.1 Bestuur	4
1.2 Werkgebied FBE.....	4
1.3 Communicatie.....	5
2 Faunabeheerplannen	7
2.1 Uitvoering huidige faunabeheer(plannen) Fryslân	7
2.2 Opstellen nieuwe faunabeheerplannen en onderhouden bestaande plannen.....	16
2.3 Uitvoering valwildregeling en administratie dode dieren	17
3 FRS en monitoring	18
3.1 Faunaregistratiesysteem.....	18
3.2 Monitoringsplan.....	18
Bijlagen	26

1 Bestuur en secretariaat

1.1 Bestuur

Het bestuur van de Stichting Faunabeheereenheid Fryslân (FBE) bestond in 2025 uit D. (Dirk) Rota namens de terreinbeherende organisaties, R. (René) Boeienga namens de jagersverenigingen, R. (Reinhart) van Norel namens het Friesch Particulier Grondbezit, H. (Hans) Kroodsmas namens het Kollektivenberied Fryslân als vertegenwoordiger van maatschappelijke organisaties (tot 11 juli 2025, vanaf 25 september 2025 opgevolgd door H. (Hendrik) Kingma ter zitting met officiële benoeming op 6 januari 2026), P.T. (Philip) Kramer namens de landbouworganisaties en C.T. (Tineke) Schokker-Strampel als onafhankelijk voorzitter.

Namens de provincie Fryslân waren F. (Fokke) Wagenaar en A. (Alfred) Dreijer als waarnemers aanwezig bij de bestuursvergaderingen, met incidentele deelname van I. (Immy) Janse.

Het penningmeesterschap werd uitgevoerd door bestuurslid D. (Dirk) Rota, in samenwerking met het secretariaat en accountantskantoor Deelstra-Jansen voor de financiële administratie en afwikkeling. In 2025 is gestart met het toepassen van het vierogenprincipe, waarbij facturen door het secretariaat werden gecontroleerd en afgestemd met de penningmeester alvorens verwerking door de boekhouder plaatsvond.

In 2025 hebben zes bestuursvergaderingen plaatsgevonden. Daarnaast organiseerde de FBE een introductie- en informatiedag voor Statenleden van de BBB in Oranjewoud-Katlijk op 2 juli 2025. Tevens vond in 2025 tweemaal bestuurlijk overleg plaats met gedeputeerde Mathijs de Vries over lopende dossiers en toekomstige ontwikkelingen rondom het faunabeheer in Fryslân.

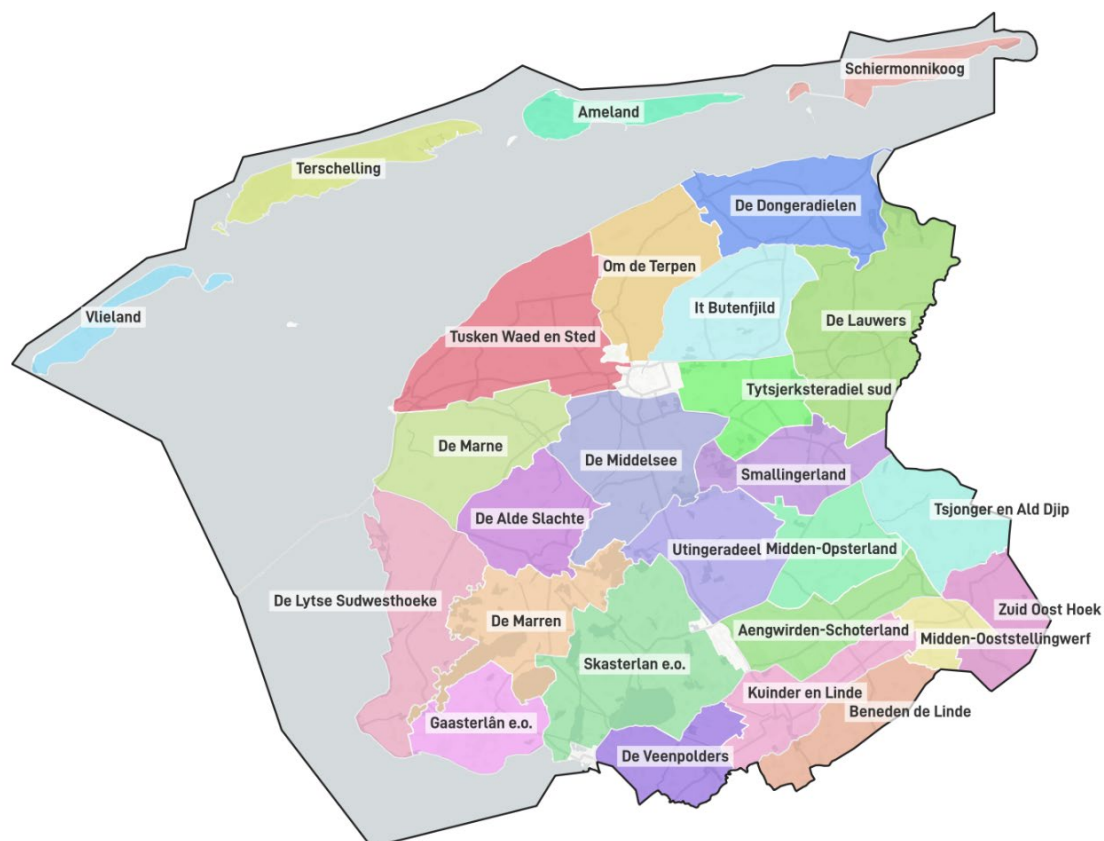
Het secretariaat werd in 2025 ingevuld door N. (Nikkie) van Grinsven als co-secretaris en procesmanager, B. (Bart) van der Hee als co-secretaris en bureau manager, M. (Miranda) Lammerts als administratief medewerker, R. (Robbert) de Vries als dossierhouder predatiebeheer (tot 12-11-2025), T. (Titus) Sijmonsma als valwildcoördinator en M. (Marjolein) Samplonius als dossierhouder ganzen (vanaf 1-6-2025).

1.2 Werkgebied FBE

In Fryslân is één faunabeheereenheid actief, waarvan het werkgebied de gehele provincie omvat. In 2025 waren binnen Fryslân **27 wildbeheereenheden** (WBE's) actief. De bebouwde gebieden van Heerenveen, Lemmer en Leeuwarden maken geen onderdeel uit van een WBE. De Vliegbasis Leeuwarden vormt daarnaast een afzonderlijk uitvoeringsgebied.

De WBE's vormden ook in 2025 een onmisbare schakel binnen het provinciale faunabeheer. Met name binnen de dossiers schadebestrijding bij ganzen en verkeersveiligheid rondom reeën werd opnieuw zichtbaar dat in het veld sprake is van een hoge mate van betrokkenheid en praktische inzet voor de uitvoering van het provinciale faunabeleid.

De WBE's, hun secretarissen, reewildcommissies en faunatenel-coördinatoren beschikken over uitgebreide gebiedskennis en zijn daardoor een belangrijke informatiebron voor de FBE. Daarnaast vervullen zij een belangrijke rol bij de beoordeling van de praktische uitvoerbaarheid van beheer-maatregelen en in de communicatie richting jacht(akte)houders en uitvoerders in het veld.

1.3 Communicatie

De Faunabeheereenheid Fryslân zet zich in voor heldere en effectieve communicatie over faunabeheer richting de diverse belanghebbenden. De communicatiemodule in het Faunaregistratiesysteem (FRS) is hierbij een centraal kanaal geweest in 2025, doordat uitvoerders, wildbeheereenheden, en belanghebbenden van faunabeheer gecontacteerd kunnen worden via het systeem. Bij ontwikkelingen omtrent faunabeheerplannen, nieuwe vergunningen, tellingen, beheermogelijkheden en machtigingen werd er via deze FRS-module gecommuniceerd naar de desbetreffende belanghebbenden.

Presentaties en informatieavonden

De FBE heeft in 2025 op uitnodiging van belanghebbenden presentaties gehouden. Dit omvatte onder andere deelname aan ledenvergaderingen van wildbeheereenheden (WBE's), de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging (KJV), agrarische collectieven, weidevogelwerkgroepen en fauna-gerelateerde organisaties als vereniging het Ree en BII12.

Website

De website [van de FBE](#) is in de afgelopen jaren sterk geoptimaliseerd met heldere en actuele informatie over beheer en schadebestrijding, alsook informatie over lopende zaken in het veld, bijvoorbeeld vogelgriep, valwild en nieuwsberichten. Ook zijn er in 2025 op meerdere pagina's vraag- en antwoord modules opgenomen om vragen snel en overzichtelijk te kunnen beantwoorden. Een voorbeeld hiervan zijn [vragen en antwoorden over het beheer van damherten in Oranjewoud-Katlijk](#).

Nieuwsbrieven

In 2025 zijn er 4 [nieuwsbrieven](#) gedeeld met de jagers, grondgebruikers, wildbeheereenheden, de provincie Fryslân, terreinbeherende organisaties en belanghebbenden faunabeheer Fryslân. In deze nieuwsbrieven is structureel gecommuniceerd over de huidige beheermogelijkheden binnen de provincie, zoals beheerperioden en diersoorten, alsook lopende rechtszaken omtrent de faunabeheerplannen en vergunningen, tellingen, stand van zaken FBE zoals het opstellen van nieuwe faunabeheerplannen en nieuws omtrent beheer en schadebestrijding.

Datalevering

De FBE krijgt veel aanvragen vanuit derden om informatie te delen omtrent beheergegevens, telgegevens en maatregelen. Om te voldoen aan de strenge vereisten omtrent het delen van deze data heeft de FBE [dataleveringsovereenkomsten opgesteld](#) die voorzien in een duidelijke afkadering van gevraagde gegevens en tegelijk ook zorg draagt dat onhoudbare datastromen niet ontstaan op externe systemen. Hiermee kan de FBE het gebruik van data verantwoord naar de onderliggende uitvoerders. Een overzicht van de opgevraagde data, de doelstelling van deze data en levering opgenomen in tabel 1.1.

Tabel 1.1. Overzicht van dataleveringen vanuit de FBE Fryslân. Dit betreft enkel de dataverzoeken waarvoor een overeenkomst is opgeleverd; data dat is gedeeld in lijn met de vereisten van de jaarverslagen zijn niet opgenomen in dit overzicht.

Aanvrager	Data	Diersoort(en)	Type	Bestand	Niveau	Kaart	Geleverd
Provincie Fryslân	Derogatie	Alle	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	4-12-2024
WBE Terschelling	Tellingen	Alle	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	28-1-2025
ReinierOrganiseert	Afschot	Gans	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	19-2-2025
ENETWILD	Afschot	Ree	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	20-2-2025
ENETWILD	Afschot	Vos	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	20-2-2025
Sovon	Afschot	Gans	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	4-4-2025
WBE Aengwirden-Schoterland	Valwild	Ree	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	7-4-2025
WBE Aengwirden-Schoterland	Afschot	Ree	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	7-4-2025
WBE Midden-Opsterland	Afschot	Wasbeerhond	Aantallen	Provinciaal	WBE	ja	7-4-2025
Stichting Das & Boom	Valwild	Das	Locaties	Provinciaal	x-y	nee	7-4-2025
Provincie Fryslân	Derogatie	Grofwild	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	25-6-2025
Provincie Fryslân	Derogatie	Gans	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	25-6-2025
Sovon	Verjaging	Gans	Aantallen	Provinciaal	x-y	nee	9-9-2025
Sovon	Tellingen	Gans	Aantallen	Provinciaal	x-y	nee	24-9-2025
Staatsbosbeheer	Valwild	Damhert	Aantallen	Oranjewoud-Katlijk	x-y	ja	3-10-2025
Provincie Fryslân	Waarnemingen	Warmtebeeld	Aantallen	Provinciaal	x-y	nee	5-11-2025
Provincie Fryslân	Afschot	Gans	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	5-11-2025
Provincie Fryslân	Valwild	Alle	Aantallen	Provinciaal	x-y	ja	24-11-2025
Staatsbosbeheer	Valwild	Ree	Aantallen	Zuidoost FRL	x-y	nee	27-11-2025
Provincie Fryslân	Afschot	Alle	Aantallen	Provinciaal	Gebied	nee	5-11-2025
WildvanWild	Afschot/Telling/Maatr	Gans	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	12-12-2025
Jagersvereniging	Afschot	Gans	Aantallen	Provinciaal	WBE	nee	6-1-2026

IT en bereikbaarheid

Het secretariaat is in 2025 overgestapt op centrale IT-ondersteuning via AKSI Automatisering. In dat kader zijn de medewerkers van de FBE voorzien van persoonlijke e-mailadressen en een centraal dataopslagsysteem, waarmee informatie integraal en centraal kan worden beheerd en opgeslagen.

Daarnaast heeft het secretariaat toegang tot het algemene e-mailadres van de FBE (info@fbefryslan.nl), zodat continuïteit in de bereikbaarheid en afhandeling van correspondentie kon worden gewaarborgd. Ook is de centrale telefoonlijn gekoppeld aan meerdere medewerkers binnen de organisatie, zodat de telefonische bereikbaarheid van de FBE ook bij afwezigheid of beschikbaarheid van individuele medewerkers behouden blijft.

Adviezen FBE aan de provincie

De FBE heeft in 2025 brieven aangeboden bij de provincie ter beoordeling. Deze brieven betroffen adviserende en procesmatige onderwerpen gerelateerd aan faunabeheer. Onderdeel hiervan was een reactie inzake het faunabeheerplan damhert op 27 mei 2025, werkwijze, opschorting en duidelijkheid adequaat gebruik bij vogelgriep op 9 december 2025, en negatief advies vanuit de FBE over de implementatie van de provincie van de gunstige referentie populatie op 18 november 2025. Daarnaast heeft de FBE Fryslân tweewekelijks overleg gevoerd met de beleidsmedewerkers van de provincie, en zijn de betreffende beleidsmedewerkers betrokken geweest tijdens de bestuursvergaderingen.

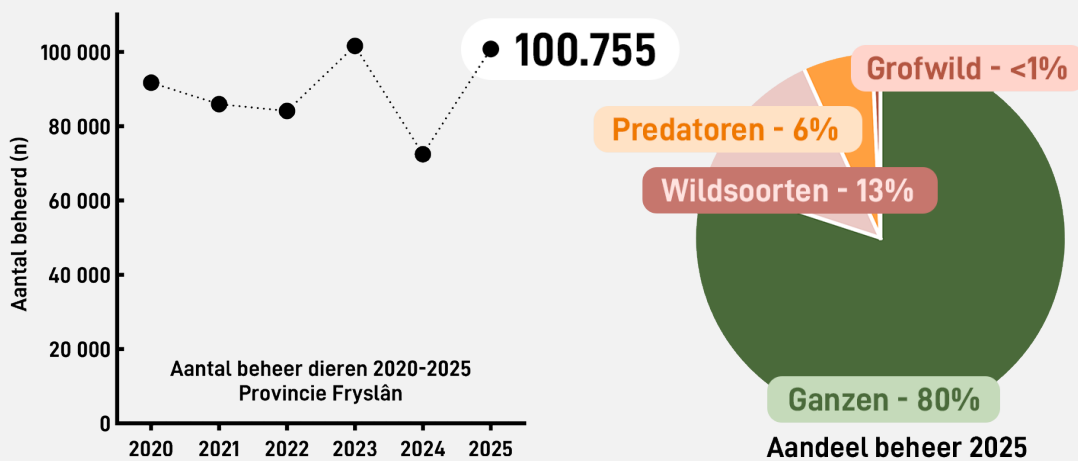
2 Faunabeheerplannen

De Stichting Faunabeheereenheid Fryslân (FBE) is verantwoordelijk voor het opstellen, actualiseren en uitvoeren van faunabeheerplannen binnen de provincie Fryslân. Deze faunabeheerplannen vormen de inhoudelijke en juridische basis voor het provinciale faunabeheer en geven richting aan schadebestrijding, populatiebeheer, monitoring en soortenbeheer binnen de kaders van de Omgevingswet en het provinciale beleid.

In 2025 is binnen meerdere dossiers gewerkt aan zowel de uitvoering van bestaande faunabeheerplannen als de verdere ontwikkeling en actualisatie van nieuwe plannen en onderliggende vergunningstrajecten. Daarbij is intensief samengewerkt met wildbeheereenheden (WBE's), terreinbeherende organisaties, landbouworganisaties, provinciale beleidsmedewerkers, onderzoeksinstellingen en andere betrokken partijen. Binnen de uitvoering van het faunabeheer stond in 2025 met name de balans centraal tussen schadepreventie, verkeersveiligheid, maatschappelijke uitvoerbaarheid en juridische houdbaarheid. De toenemende complexiteit van wet- en regelgeving, jurisprudentie en maatschappelijke belangen vraagt daarbij om een zorgvuldige onderbouwing van beheermaatregelen en een integrale benadering van faunabeheer binnen Fryslân.

2.1 Uitvoering huidige faunabeheer(plannen) Fryslân

In totaal zijn er in 2025 101.490 dieren beheerd door de Friese wildbeheereenheden. Onderdeel hiervan waren 81.195 beheerde ganzen, 13.426 wildsoorten, 6.129 dieren in het kader van predatiebeheer en 735 grote hoefdieren* (Figuur 2.1.1). Daarnaast zijn er 5.803 grauwe ganzeneieren beheerd in 1.058 nesten. In totaal zijn deze beheerinspanningen geregistreerd door 825 gebruikers in het faunaregistratie-systeem. Hierbij waren er 69.508 geregistreerde acties, waarvan 28.316 bejaagacties en 31.405 verjaagacties op ganzensoorten. Daarnaast waren er 5.792 geregistreerde acties in het kader van predatiebeheer.

Figuur 2.1.1. Ontwikkeling van beheer in de periode 2020-2025 in de provincie Fryslân. (links) Ontwikkeling van de totale aantallen beheerde dieren per jaar binnen de provincie Fryslân. (rechts) Aandeel van diergroepen van beheerde dieren in 2025. Bron data: registraties in FRS.

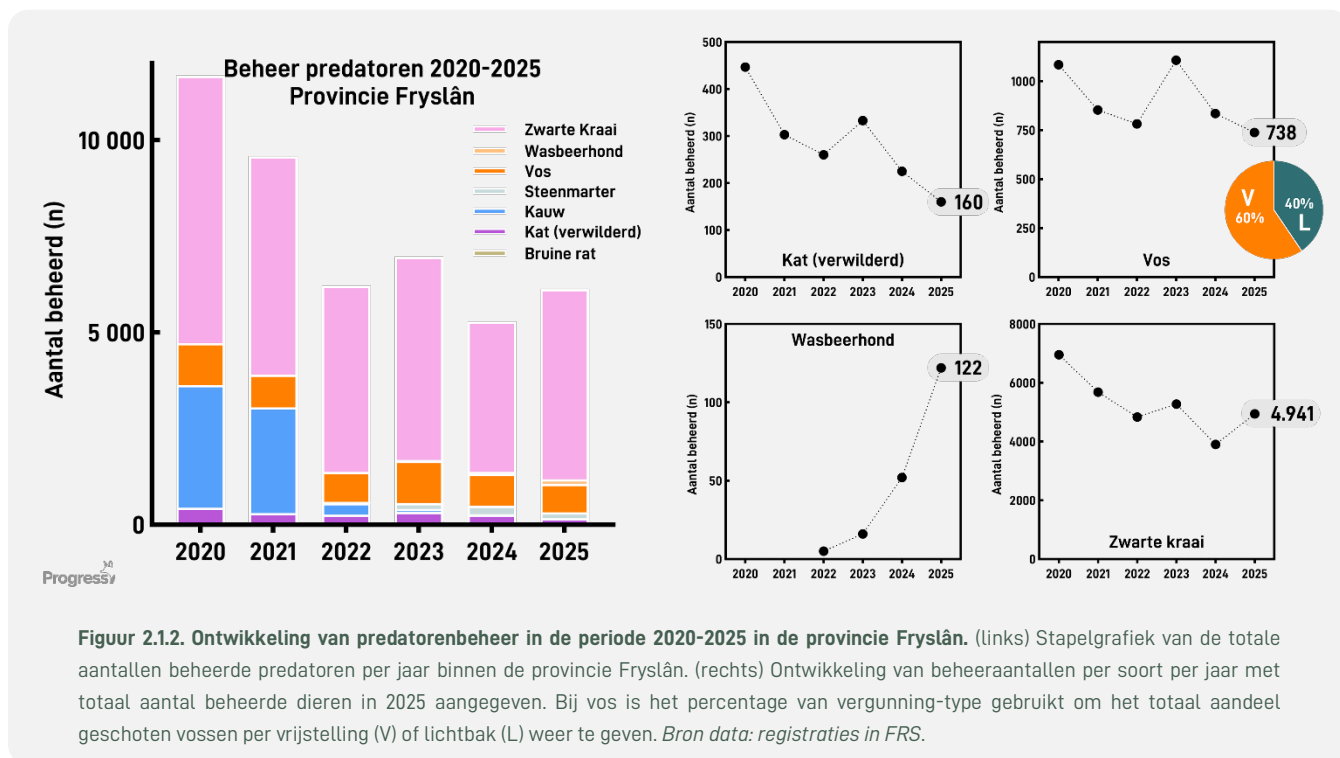
Predatiebeheer

Binnen Fryslân wordt predatiebeheer uitgevoerd op basis van het [Faunabeheerplan Predatie Fryslân 2022-2026](#). Dit faunabeheerplan richt zich op het beperken van predatiedruk op kwetsbare populaties weidevogels. Fryslân heeft hierin een bijzondere verantwoordelijkheid, omdat een aanzienlijk deel van de West-Europese grutpopulatie in de provincie broedt. Het predatiebeheer staat daarbij niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van een bredere gebiedsgerichte aanpak waarin ook biotoopverbetering, rust, inrichting, waterbeheer en samenwerking tussen gebiedspartijen van belang zijn.

De uitvoering van predatiebeheer vindt plaats binnen de kaders van het faunabeheerplan en de daarop gebaseerde toestemmingen. Daarbij wordt gewerkt vanuit gebiedskennis, monitoring en samenwerking met onder meer WBE's, terreinbeherende organisaties, agrarische collectieven, vogelwachten en andere betrokken gebiedspartijen. De inzet is gericht op kansrijke weidevogelgebieden waar predatie een beperkende factor kan vormen voor het broedsucces.

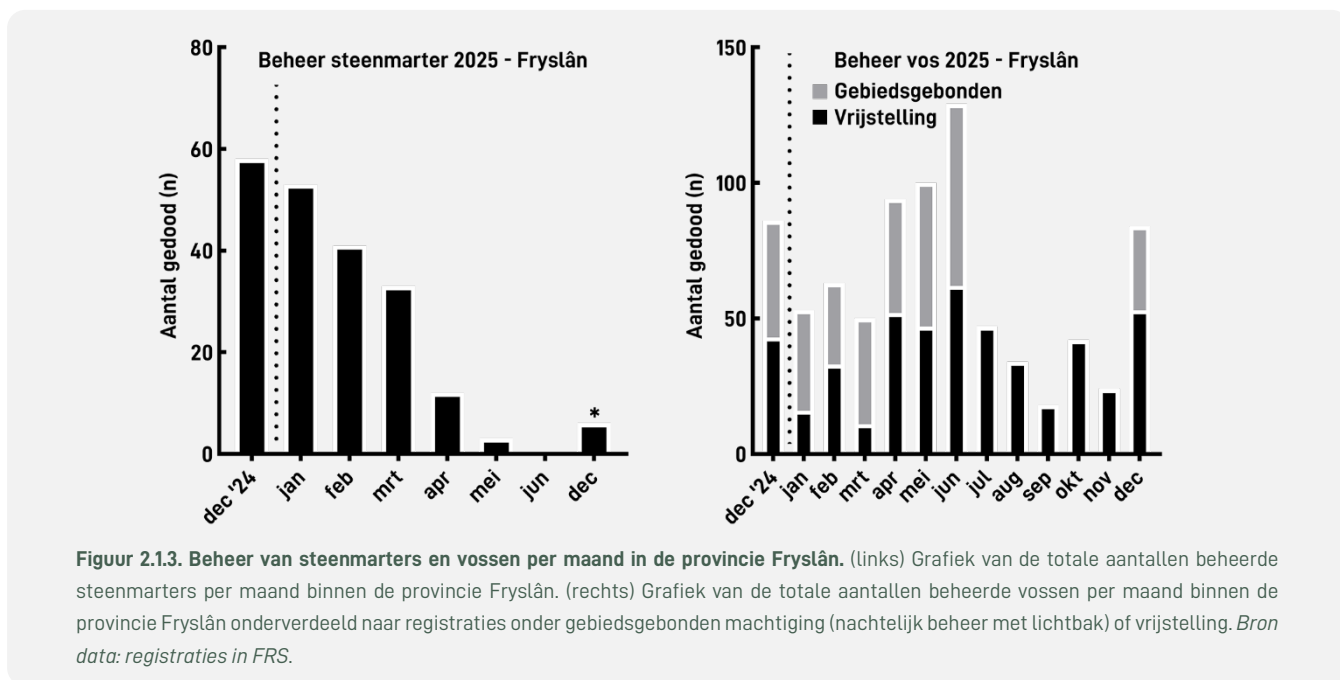
*dit aantal is per kalenderjaar – verdere beheerdata van grote hoefdieren in dit verslag wordt behandeld per beheerjaar (1 april tot en met 31 maart in het daaropvolgende jaar)

In de volgende figuren wordt inzicht gegeven in de uitvoering van het predatiebeheer in 2025, waaronder de geregistreerde aantallen beheerde dieren (onderliggende data 2025 beschikbaar in tabel 2.1). Het totale aantal beheerde predatoren in de provincie Fryslân is gestabiliseerd vanaf 2022. In 2025 zijn er in totaal 160 verwilderde katten, 738 vossen, 122 wasbeerhonden en 4.941 zwarte kraaien beheerd (Figuur 2.1.2).

Figuur 2.1.2. Ontwikkeling van predatorenbeheer in de periode 2020-2025 in de provincie Fryslân. (links) Stapelgrafiek van de totale aantallen beheerde predatoren per jaar binnen de provincie Fryslân. (rechts) Ontwikkeling van beheeraantallen per soort per jaar met totaal aantal beheerde dieren in 2025 aangegeven. Bij vos is het percentage van vergunning-type gebruikt om het totaal aandeel geschoten vossen per vrijstelling (V) of lichtbak (L) weer te geven. Bron data: registraties in FRS.

Het beheerseizoen van vossen en steenmarters is seizoensgebonden, van december tot juli in het daaropvolgende jaar. Voor beheerjaar 2025 was er een lopende beschikking voor het vangen en doden van steenmarters actief. In totaal zijn er in beheerjaar 2025 200 steenmarters gevangen en gedood in **vanggebieden binnen de provincie** (Figuur 2.1.3). In december 2025, de start van beheerjaar 2026, zijn er in totaal 6 steenmarters gevangen en gedood. Dat aantal is lager dan in het voorgaande jaar, en wordt verklaard door het uitblijven van steenmarterbeheer in december 2025 wegens juridische uitspraak. Na een voorlopige voorziening door de provincie en de FBE Fryslân is het beheer van steenmarters weer opengesteld vanaf 18/12/2025 in 21 van de 24 vanggebieden. In beheerjaar 2025 (1/12/2024-30/6/2025) zijn er 311 vossen nachtelijk beheerd op de gebiedsgebonden machtiging (lichtbak) en 429 vossen overdag op de vrijstelling (1/12/24-1/12/25).

Figuur 2.1.3. Beheer van steenmarters en vossen per maand in de provincie Fryslân. (links) Grafiek van de totale aantallen beheerde steenmarters per maand binnen de provincie Fryslân. (rechts) Grafiek van de totale aantallen beheerde vossen per maand binnen de provincie Fryslân onderverdeeld naar registraties onder gebiedsgebonden machtiging (nachtelijk beheer met lichtbak) of vrijstelling. Bron data: registraties in FRS.

Tabel 2.1. Aantallen beheerde weidevogelpredatoren per wildbeheereenheid in 2025. Bron data: FRS, peildatum 11-5-2026

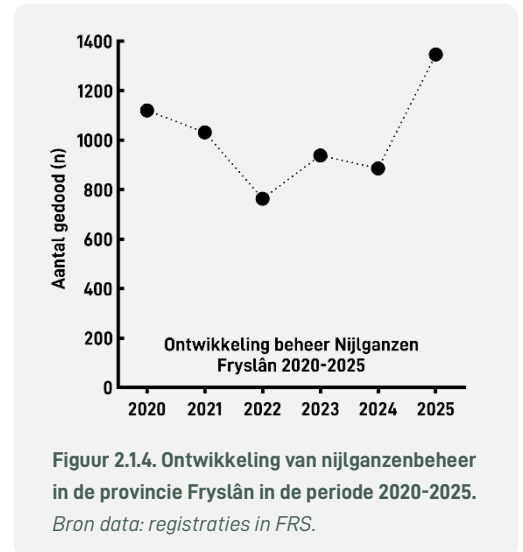
Beheerde weidevogel-predatoren per WBE 2025	Bruine rat	Kat (verw.)	Steen-marter	Vos	Wasbeer-hond	Zwarte Kraai	Totaal
Aengwirden-Schoterland		1		29	3	121	154
Ameland						10	10
Beneden de Linde				37	7	126	170
De Alde Slachte	0	6	10	0	0	144	160
De Dongeradielen	0	11	8	9	0	155	183
De Lauwers	2	5	16	55	4	209	291
De Lytse Sudwesthoeke	0	15	6	20	8	321	370
De Marne	0	0	16	1	1	156	175
De Marren	0	4	14	3	2	201	224
De Middelsee	0	5	8	30	0	255	298
De Veenpolders		10		57	12	252	331
Gaasterlân e.o.		13		45	6	485	552
It Butenfjild	7	6	15	21	0	148	199
Kuinder en Linde	2	3	3	27	9	171	215
Midden-Ooststellingwerf				33	34	134	201
Midden-Opsterland	0	5	13	57	6	127	208
Om de Terpen		2		23	0	61	86
Schiermonnikoog						35	35
Skasterlân e.o.	0	22	18	61	6	316	423
Smalingerland		1		40	2	222	265
Terschelling		2				95	97
Tsjonger en Ald Djip		1		56	3	303	363
Tusken Waed en Sted		2		50	0	353	405
Tytsjerksteradiel sud		12		20		264	296
Utingeradeel	2	30	21	32	16	140	241
Vlieland		2				10	12
Zuid Oost Hoek		2		32	3	127	164
Totaal	13	160	148	738	122	4941	6128

De geregistreerde beheerinspanning verschilde in 2025 sterk per wildbeheereenheid. Deze verschillen hangen onder meer samen met de omvang van het werkgebied, de aanwezigheid van open weidevogelgebieden, de predatiedruk en de beschikbare uitvoeringscapaciteit binnen de betreffende WBE. De hoogste aantallen geregistreerde beheermaatregelen werden uitgevoerd binnen de WBE's Gaasterlân e.o. (552), Skasterlân e.o. (423), Tusken Waed en Sted (405), De Lytse Súdwesthoeke (370) en Tsjonger en Ald Djip (363). Binnen vrijwel alle WBE's vormde de zwarte kraai het grootste aandeel van het geregistreerde beheer. In verschillende gebieden, waaronder De Lauwers, Gaasterlân e.o., Tsjonger en Ald Djip, Tusken Waed en Sted, Skasterlân e.o., De Veenpolders en Midden-Opsterland, werd daarnaast relatief veel vossenbeheer uitgevoerd.

In totaal zijn er 5.917 geregistreerde acties in het FRS voor het bestrijden van weidevogelpredatoren. Hiervan waren er 1.955 geregistreerde acties voor het bestrijden van vossen, 1.727 voor zwarte kraai, 419 voor verwilderde kat, 292 voor bruine rat, en 1.150 voor de wasbeerhond.

Exotenbeheer (overige soorten)

Naast de wasbeerhond en verwilderde kat (besproken bij predatiebeheer) zijn de nijlgans en wasbeer ook bejaagd in 2025. In totaal zijn er 1.347 nijlganzen en 1 wasbeer beheerd. Het hoogste aantal beheerde nijlganzen was in WBE de Lytse Súdwesthoeke (169), Skasterlân e.o. (134), De Marne (124) en Smalingerland (107). De totale aantallen beheerde exoten per WBE is weergegeven in bijlage 3. Daarnaast was er in WBE Midden-Opsterland een wasbeer bestreden, na meerdere acties in het veld (20 acties). Ook in andere WBE's was de inzet om de wasbeer (in totaal 287 acties) en wasbeerhond (1.150 acties) te bestrijden hoog.

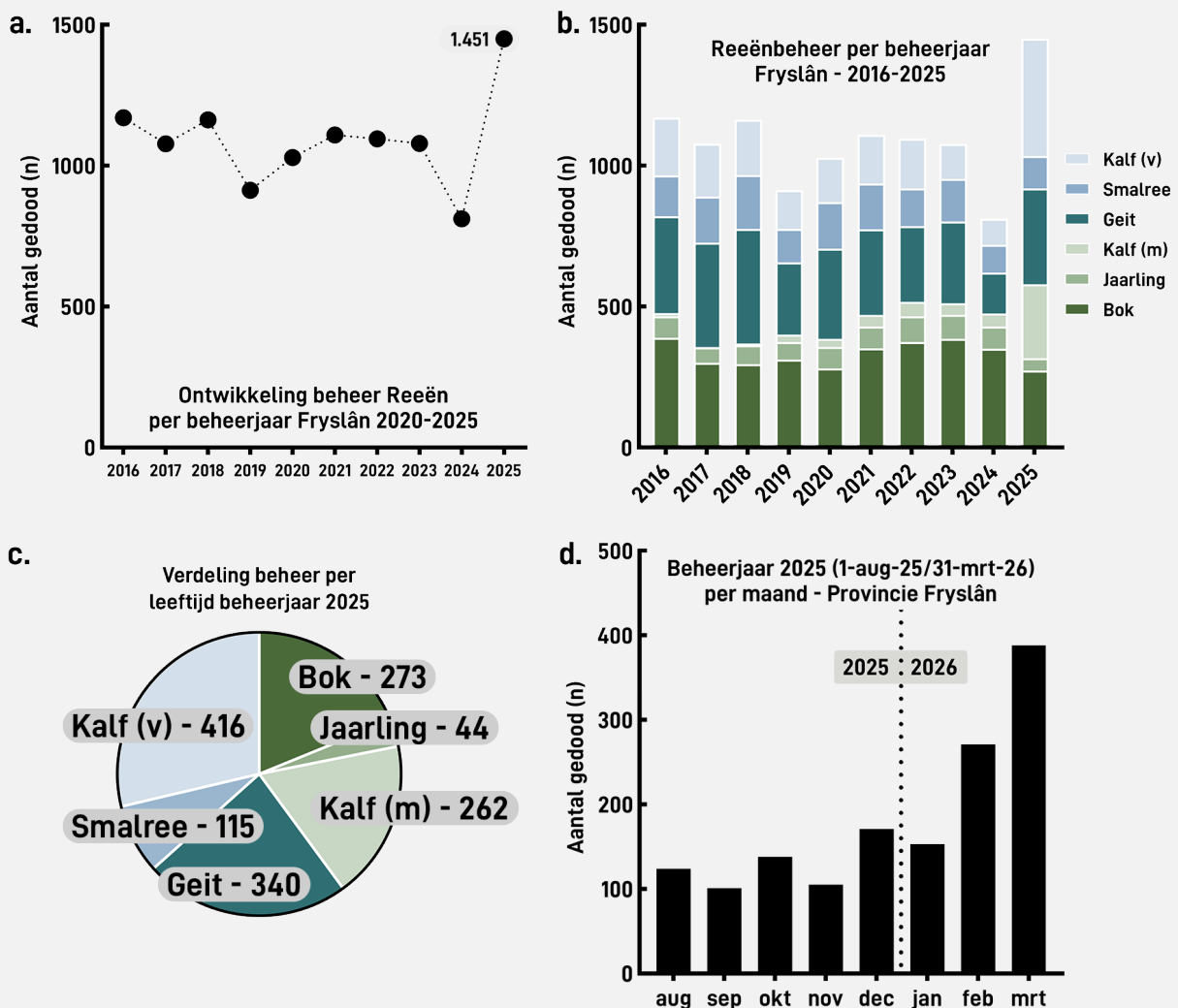

Grote hoefdieren

Binnen Fryslân was gedurende het eerste deel van 2025 geen regulier planmatig beheer van grote hoefdieren mogelijk. Hierdoor heeft gedurende een groot deel van het jaar geen uitvoering kunnen plaatsvinden van beheer van reeën en damherten binnen de daarvoor gebruikelijke beheerstructuren. In de tweede helft van 2025 is het beheer gedeeltelijk hervat. Voor reeën kon het beheerjaar per **1 augustus 2025 opnieuw worden opgestart**. Voor damherten werd hervatting van het beheer mogelijk **vanaf 7 oktober 2025**. Daarmee ontstond opnieuw ruimte voor uitvoering van het provinciale beheer van grote hoefdieren binnen de kaders van de verleende vergunningen.

Ree

Het nieuwe **faunabeheerplan ree** is gestart op 1 augustus 2025. In dit nieuwe plan wordt er gewerkt met beheerjaren van 1 april tot en met 31 maart in het daaropvolgende jaar. In beheerjaar 2025 zijn er in totaal 1.451 reeën beheerd binnen de provincie Fryslân (Figuur 2.1.5a). Hierbij is er een sterke toename in de aantallen beheerde kalveren om aan te sluiten bij de doelstellingen van het faunabeheerplan (figuur 2.1.5b). In totaal zijn er 579 bokken (waarvan 44 jaarlingen en 262 kalveren) en 871 geiten (waarvan 115 smalreeën en 416 kalveren) beheerd in beheerjaar 2025 (figuur 2.1.5c).

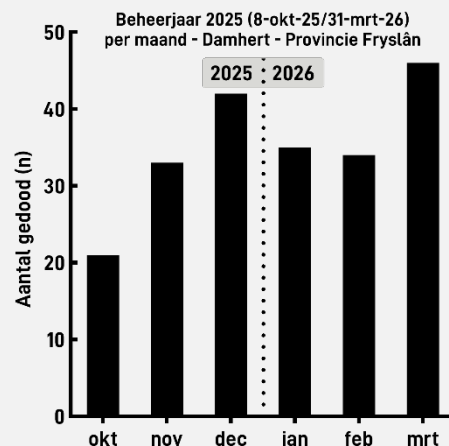
Figuur 2.1.5. Beheer van reeën in de provincie Fryslân. (a) Grafiek van de totale aantallen beheerde reeën per beheerjaar in de periode 2016-2025 binnen de provincie Fryslân. (b) Verdeling naar leeftijd en geslacht van het reeënbeheer per beheerjaar in de provincie Fryslân. (c) Verdeling naar leeftijd en geslacht van beheerde reeën in 2025 inclusief beheerde aantallen. (d) Totale aantallen beheerde reeën per maand in beheerjaar 2025 in de provincie Fryslân. Bron data: registraties in FRS.

Tabel 2.2. Aantallen beheerde reeën per wildbeheereenheid onderverdeeld naar leeftijd en geslacht in beheerjaar 2025. Beheerjaar 2025 liep van 1-8-2025 tot en met 31 maart 2026. Bron data: FRS, peildatum 11-5-2026

Beheerd per WBE beheerjaar 2025	Bok	Jaarling	Kalf (m)	Geit	Smalree	Kalf (v)	N.A.	Totaal
Aengwirden-Schoterland	15	2	18	19	7	25		86
Ameland	9	1	15	9	7	20		61
Beneden de Linde	17	1	5	18	8	27		76
De Alde Slachte	2	1	2	2	1			8
De Dongeradielen	3	1	4	6	2	4		20
De Lauwers	24	2	30	32	9	23		120
De Lytse Sudwesthoeke	8	2	7	13	5	10		45
De Marne	2		3	1		4		10
De Marren	10	1	6	9		4		30
De Middelsee	3		2	4		5		14
De Veenpolders	12		11	14	2	14		53
Gaasterlân e.o.	17	2	13	18	2	17		69
It Butenfjild	6	1	7	8	7	11	1	41
Kuinder en Linde	14	2	18	15	4	26		79
Midden-Ooststellingwerf	7	5	4	13	5	26		60
Midden-Opsterland	24	3	20	27	8	37		119
Om de Terpen	4		6	5		6		21
Skasterlan e.o.	22	8	13	23	17	33		116
Smallingerland	18	2	21	30	5	27		103
Tsjonger en Ald Djip	18	1	18	22	8	26		93
Tusken Waed en Sted	14	2	11	15	4	25		71
Tytsjerksteradiel sud	8		9	9	2	11		39
Utingeradeel	12	2	12	21	8	25		80
Zuid Oost Hoek	4	5	7	7	4	10		37
Totaal	273	44	262	340	115	416	1	1451

Damhert

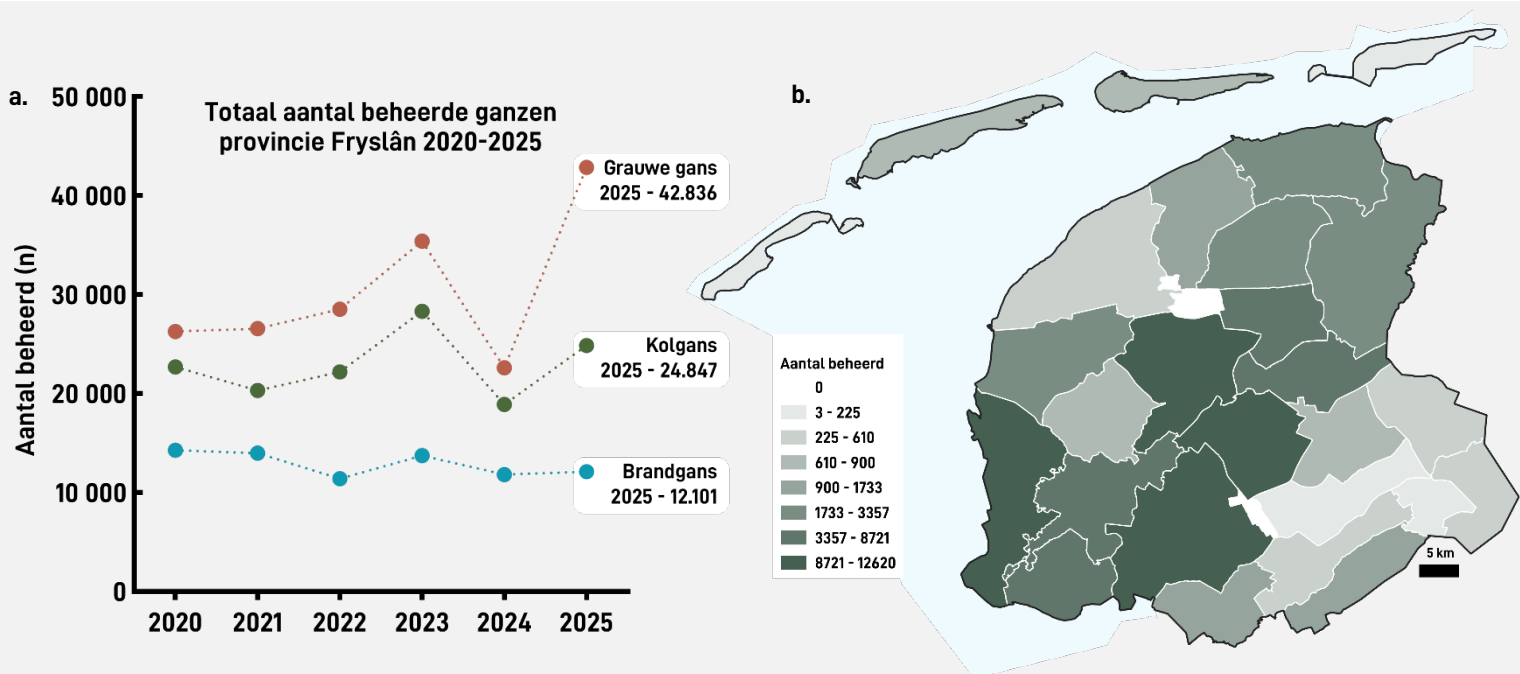
Op 8 oktober 2025 is het darmhertenbeheer in Oranjewoud-Katlijk gestart. De beheerperiode gesteld voor het beheer van vrouwelijke damherten liep tot en met 31 maart 2026. In de beheerperiode 2025 (8-10-2025 tot en met 31-3-2026) zijn er in totaal 211 damherten beheerd door uitvoerders binnen WBE Aengwirden-Schoterland. Hiervan waren er 92 hinden, 51 smaldieren (vrouwelijke jaarlingen), 46 vrouwelijke kalveren en 22 mannelijke kalveren (figuur 2.1.6).

Figuur 2.1.6. Ontwikkeling van damhertenbeheer in beheerjaar 2025 in Oranjewoud-Katlijk. Bron data: FRS.

Ganzen

In 2025 zijn binnen Fryslân in totaal 79.784 ganzen beheerd onder de wintervrijstelling en vergunning populatiebeheer (figuur 2.1.7 en tabel 2.3). De inspanning van deze bepalingen richten zich op schadebestrijding van brandgans, grauwe gans en kolgans en populatiebeheer grauwe gans. De vergunning populatiebeheer grauwe gans is in werking getreden op 1 april 2025. Hiervan bestond het grootste aandeel uit grauwe ganzen (42.836; 53,7%), gevolgd door kolgans (24.847; 31,1%) en brandgans (12.101; 15,2%). Het beheer was verdeeld over de verschillende Wildbeheereenheden (WBE's). De hoogste aantallen werden gerealiseerd in De Lytse Súdwesthoeke (12.435 ganzen), gevolgd door Skasterlân e.o. (9.525), De Middelsee (9.369), Utingeradeel (8.709) en De Marren (8.649). Gezamenlijk waren deze vijf WBE's verantwoordelijk voor circa 61% van het totale geregistreerde ganzenbeheer. In vrijwel alle WBE's vormde de grauwe gans de grootste beheerde soort. Uitzonderingen hierop waren onder andere De Lytse Súdwesthoeke en Skasterlân e.o., waar relatief veel brandgans en kolgans werden beheerd. Op de Waddeneilanden was het beheer beperkter, met 787 ganzen op Ameland, 730 op Terschelling en 85 op Schiermonnikoog. Het aantal perceelsgebonden machtigingen die zijn aangevraagd was in 2025 521. Hiervan waren er 255 aanvragen vanuit een schademelding (wintergans vrijstelling) en 266 voor populatiebeheer grauwe gans. Naast populatiebeheer grauwe gans is er in Fryslân ook schadebestrijding middels verjaging met ondersteunend afschot een vrijstelling op grauwe- en kolgans (okt-mrt) en brandgans (okt-mei) beschikbaar (zie figuur 2.1.7). Het totale aantal beheerde ganzen per maand per soort is weergegeven in figuur 2.1.7 en bijlage 6.

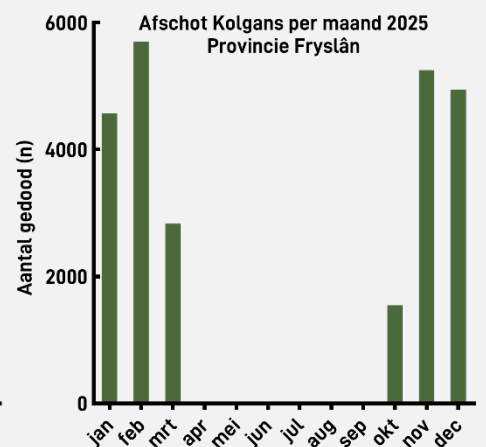
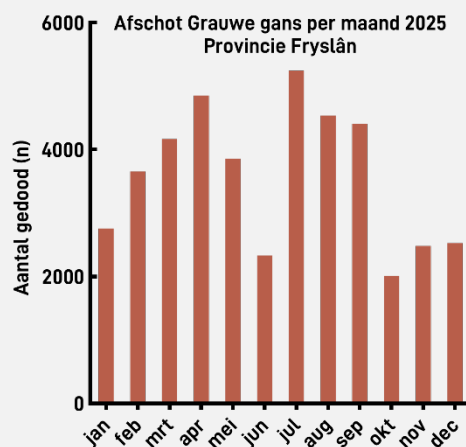
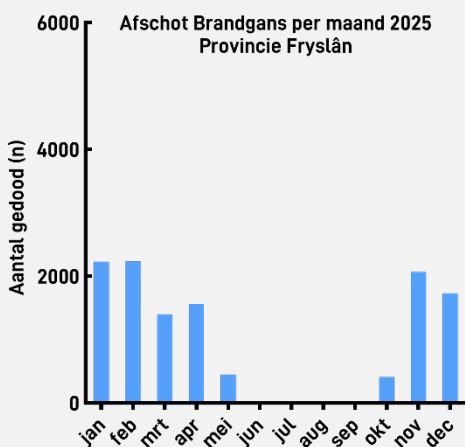

Figuur 2.1.7. Beheer (afschot) van ganzen in de provincie Fryslân. (a) Ontwikkeling van beheerde brand-, grauwe- en kolgans binnen de provincie Fryslân in de periode 2020-2025. (b) Geografische verdeling van het totaal aantal beheerde ganzen per wildbeheereenheid in 2025. Bron data: registraties in FRS.

Naast afschot is in 2025 ook ingezet op nest- en eierbeheer van de grauwe gans. Doordat de vergunning op 1 april 2025 is verleend, is er in 2025 beperkter gebruikgemaakt van nestbeheer dan in voorgaand jaar (totaal in 2024 zijn er 5.765 nesten en 32.623 eieren beheerd). In totaal zijn er in 2025 1.054 nesten behandeld, waarbij 5.783 eieren onklaar zijn gemaakt. De grootste inzet vond plaats op Schiermonnikoog met 361 behandelde nesten en 1.839 behandelde eieren, gevolgd door Skasterlân e.o. (209 nesten; 1.363 eieren), De Marne (107 nesten; 563 eieren), De Marren (101 nesten; 589 eieren) en De Lytse Súdwesthoeke (70 nesten; 370 eieren). In diverse andere WBE's werd het nestbeheer op kleinere schaal uitgevoerd, terwijl in een aantal WBE's geen nest- en eierbeheer heeft plaatsgevonden. Gemiddeld werden per behandeld nest 5,5 eieren onklaar gemaakt, wat overeenkomt met de gebruikelijke legselgrootte van de grauwe gans.

Tabel 2.3. Aantallen beheerde ganzen en nesten per wildbeheereenheid onderverdeeld naar soort en aantallen in 2025. Bron data: FRS, peildatum 11-5-2026.

Beheerd per wbe 2025	Brandgans	Grauwe Gans	Kolgans	Eindtotaal	Beheerde nesten grauwe gans	Beheerde eieren grauwe gans
Aengwirden-Schoterland		146	3	149	0	0
Ameland		787		787	0	0
Beneden de Linde	1	769	412	1182	0	0
De Alde Slachte	39	400	323	762	22	108
De Dongeradielen	710	1362	136	2208	11	68
De Lauwers	643	1519	962	3124	23	138
De Lytse Sudwesthoeke	3823	4669	3943	12435	70	370
De Marne	415	660	607	1682	107	563
De Marren	1296	4511	2842	8649	101	589
De Middelsee	774	5598	2997	9369	18	100
De Veenpolders	4	928	541	1473	63	367
Gaasterlân e.o.	651	1842	1266	3759	6	30
It Butenfjild	135	1956	460	2551	26	107
Kuinder en Linde	8	380	141	529	2	18
Leeuwarden		3		3	0	0
Midden-Ooststellingwerf		21	24	45	0	0
Midden-Opsterland	115	328	393	836	0	0
Om de Terpen	370	890	187	1447	3	16
Schiermonnikoog		85		85	361	1839
Skasterlan e.o.	1061	4568	3896	9525	209	1363
Smallingerland	501	1678	1255	3434	0	0
Terschelling	162	504	64	730	0	0
Tsjonger en Ald Djip		104	82	186	0	0
Tusken Waed en Sted	78	430	22	530	1	4
Tytsjerksteradiel sud	532	2982	1591	5105	0	0
Utingeradeel	776	5417	2516	8709	31	103
Zuid Oost Hoek	7	299	184	490	0	0
Eindtotaal	12101	42836	24847	79784	1054	5783

Figuur 2.1.7. Afschot van de drie ganzensoorten per maand in 2025 in de provincie Fryslân. Bron data: FRS.

Wildsoorten

In 2025 zijn binnen Fryslân in totaal 13.426 van de vijf wildsoorten geregistreerd als geschoten. Het grootste aandeel bestond uit wilde eenden (7.033; 52,4%), gevolgd door hazen (5.693; 42,4%). Het afschot van houtduiven (331), fazanten (331) en verwilderde duiven (38) was lager. De hoogste aantallen werden geregistreerd in Tusken Waed en Sted (2.058), gevolgd door De Marne (1.220), Skasterlân e.o. (1.190), De Dongeradielen (1.067) en De Lytse Súdwesthoeke (1.056).

Voor de meeste WBE's bestond het grootste deel van het afschot uit wilde eenden of hazen. Het hoogste aantal wilde eenden werd geregistreerd in Tusken Waed en Sted (920), gevolgd door De Lytse Súdwesthoeke (753), De Marne (725) en Skasterlân e.o. (662). Het hoogste aantal hazen werd geregistreerd in Tusken Waed en Sted (1.109), gevolgd door Skasterlân e.o. (491), De Lauwers (476), De Middelsee (422) en De Dongeradielen (397).

Figuur 2.17. Afschot van wildsoorten per jaar in de provincie Fryslân.

Bron data: FRS.

Tabel 2.4. Aantallen geschoten wildsoorten per wildbeheereenheid onderverdeeld naar soort. Bron data: FRS, peildatum 11-5-2026.

Afschot per WBE 2025	Duif (verwilderd)	Fazant	Haas	Houtduif	Wilde Eend	Eindtotaal
Aengwirden-Schoterland			25	6	75	106
Ameland		188	74			262
Beneden de Linde	8	1	20	16	23	68
De Alde Slachte			232		421	653
De Dongeradielen		22	397	4	644	1067
De Lauwers	7	28	476	68	369	948
De Lytse Súdwesthoeke	3	1	283	16	753	1056
De Marne		3	388	104	725	1220
De Marren		2	237		428	667
De Middelsee		0	422	2	425	849
De Veenpolders		22	136	43	231	432
Gaasterlân e.o.			146	2	99	247
It Butenfjild	2	8	250	15	190	465
Kuinder en Linde		2	74	3	63	142
Midden-Ooststellingwerf			14	4	22	40
Midden-Opsterland	1		12		46	59
Om de Terpen		7	362	0	380	749
Schiermonnikoog			22		7	29
Skasterlan e.o.	3	19	491	15	662	1190
Smallingerland			47	7	43	97
Terschelling			120		5	125
Tsjonger en Ald Djip		6	35	9	129	179
Tusken Waed en Sted		16	1109	13	920	2058
Tytsjerksteradiel sud		6	91		65	162
Utingeradeel			222		250	472
Zuid Oost Hoek	14		8	4	58	84
Eindtotaal	38	331	5693	331	7033	13426

2.2 Opstellen nieuwe faunabeheerplannen en onderhouden bestaande plannen

Ganzen

Op 21 februari 2025 heeft de faunabeheereenheid Fryslân een vergunningsaanvraag gedaan bij het college van Gedeputeerde Staten van Fryslân voor populatiebeheer van grauwe ganzen en Canadese ganzen in al hun verschijningsvormen om het gezamenlijke doel te bereiken van het beperken van landbouwschade zoals vastgesteld in de Nota Faunabeleid Fryslân 2024. [De vergunning populatiebeheer](#) is gedeeltelijk afgegeven door de provincie Fryslân op 25 maart 2025 gericht op populatiebeheer grauwe gans door middel van afschot koppelvormende grauwe ganzen, legselbeperking grauwe ganzen en afschot grauwe ganzen van april tot en met september voor de periode 2025-2029. Bezwaarmakers hebben een zienswijze ingediend tegen de vergunning. Op 23-9-2025 heeft het college de beslissing op dit bezwaar bekendgemaakt en beoordeeld dat de vergunning voldoende is onderbouwd. Tegen dit besluit van het College is beroep ingesteld door bezwaarmakers op 30 oktober 2025 door middel van een pro forma beroep waarvoor beroepsgronden later worden aangeleverd.

In 2025 is binnen FBE Fryslân de functie van dossierhouder ganzen ingericht ter ondersteuning van de uitvoering van het [Faunabeheerplan Ganzen](#). De dossierhouder ganzen is verantwoordelijk voor de gebiedsgerichte coördinatie van het ganzenbeheer, het opstellen van gebiedsplannen, de afstemming met betrokken partijen en het monitoren van de voortgang van de uitvoering. Hiermee is gestart begin juli 2025 met de nieuwe dossierhouder ganzen met verkennende gesprekken met belanghebbende partijen, zoals de WBE's van Fryslân, terreinbeherende organisaties, de provincie en andere gebiedspartners.

Ree

Het [faunabeheerplan ree](#) is in 2025 afgerond met een versneld traject. Hiervoor is het plan in twee feedbackronden met de belanghebbende partijen, waaronder de wildbeheereenheden, de provincie, terreinbeherende organisaties, de Jagersvereniging (afdeling KJV Fryslân), Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer (NOJG) en een samengestelde klankbordgroep van val- en reewildcommissies WBE-secretarissen en Vereniging Het Ree (VHR) gedeeld en in een afrondende hoorzitting met de WBE's toegelicht. Op 14 juni 2025 is het faunabeheerplan vastgesteld door het bestuur van de faunabeheereenheid en ingediend ter goedkeuring door het college van Gedeputeerde Staten van Fryslân. Op 3 juli 2025 is er een [omgevingsvergunning verleend voor gereguleerd afschot van reeën](#) ten behoeve van de verkeersveiligheid en het uit het lijden verlossen van ernstig gebrekkige- of lijdende dieren binnen eigen jachtveld in de provincie Fryslân.

Op 16-9-2025 hebben bezwaarmakers een voorlopige voorziening ingediend bij de voorzieningenrechter en heeft de rechtbank dit bekendgemaakt aan de FBE op 22-9-2025. De zitting hiervoor is behandeld op 15 oktober 2025. Op 28 oktober 2025 is de uitspraak hiervan bekendgemaakt en heeft de voorzieningenrechter [geoordeeld dat de vergunning in stand mag blijven](#) (het verzoek om voorlopige voorziening door bezwaarmakers is afgewezen) met als oordeel dat afschot in het kader van verkeersveiligheid zwaarder weegt dan het belang van de verzoekers. Daarnaast hebben bezwaarmakers op 12 augustus 2025 een pro forma bezwaar ingediend tegen de verleende vergunning en zijn de gronden van dit bezwaar ingediend op 12 september 2025. De hoorzitting bij de commissie rechtsbescherming van de provincie Fryslân heeft plaatsgevonden op 13 november 2025 en heeft op 19 januari beoordeeld het advies gegeven om de bestreden vergunning in stand te laten, mits er motivering wordt aangevuld.

Damhert

In 2024 heeft de provincie een omgevingsvergunning verleend voor het beheren van damherten ten behoeve van verkeersveiligheid in het gebied Oranjewoud-Katlijk. De voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Nederland heeft op 14 februari 2025 [uitspraak gedaan](#) en een aantal formele en materiële gebreken geconstateerd en de vergunning geschorst. Op 15 mei heeft de provincie een civielrechtelijke opdracht verleend aan de FBE Fryslân voor het aanvragen van een omgevingsvergunning voor het beperken van de omvang van de populatie damherten in Oranjewoud-Katlijk. Op 20 mei 2025 is deze vergunningsaanvraag ingediend met aanvullende informatie door de FBE bij de provincie en [verleend op 27 mei 2025](#). Ook op deze vergunning hebben de bezwaarmakers bezwaar ingediend. Op 23 juli 2025 heeft de commissie rechtsbescherming beoordeeld dat de nieuwe vergunning de door de voorzieningenrechter geconstateerde formele en materiële gebreken voldoende is hersteld en dat GS op terecht en juiste gronden de omgevingsvergunning hebben verleend. GS heeft aan de hand van dit advies besloten op 26 augustus 2025 het bezwaar ongegrond te verklaren (de vergunning blijft dus in stand). Hiertegen is op 9 oktober 2025 een beroep ingesteld door bezwaarmakers door middel van een pro forma beroepschrift. Op 4 november 2025 is er opnieuw een verzoek tot voorlopige voorziening ingediend door een bezwaarmaker, met zitting op 4 december 2025. Op 18 december 2025 heeft de voorzieningenrechter geoordeeld dat de vergunning terecht is verleend en in stand blijft.

Predatiebeheer

Steenmarter

Op 5 september 2023 heeft het college het bezwaar van bezwaarmakers ongegrond verklaard tegen de vergunning voor het vangen en doden van steenmarters ter bescherming van de weidevogels en legsels. Hierbij is het primaire besluit gehandhaafd; hiertegen is beroep ingesteld door de bezwaarmakers en de zitting is behandeld op 3 juni 2025. De rechtbank Noord-Nederland heeft op 3 oktober 2025 geconcludeerd dat de beroepen gegrond zijn (de vergunning werd geschorst). De provincie heeft hoger beroep aangetekend tegen de uitspraak van 3 oktober 2025 op 4 november 2025 en daaropvolgend ook een voorlopige voorziening aangevraagd bij de Raad van State op 20 november 2025. Na zitting op 17 december 2025 is op **18 december uitspraak geweest** en is de voorlopige voorziening toegewezen aan de provincie, waardoor het beheer van steenmarters per direct werd hervat in 21 van de 24 vanggebieden.

Faunabeheerplan predatie

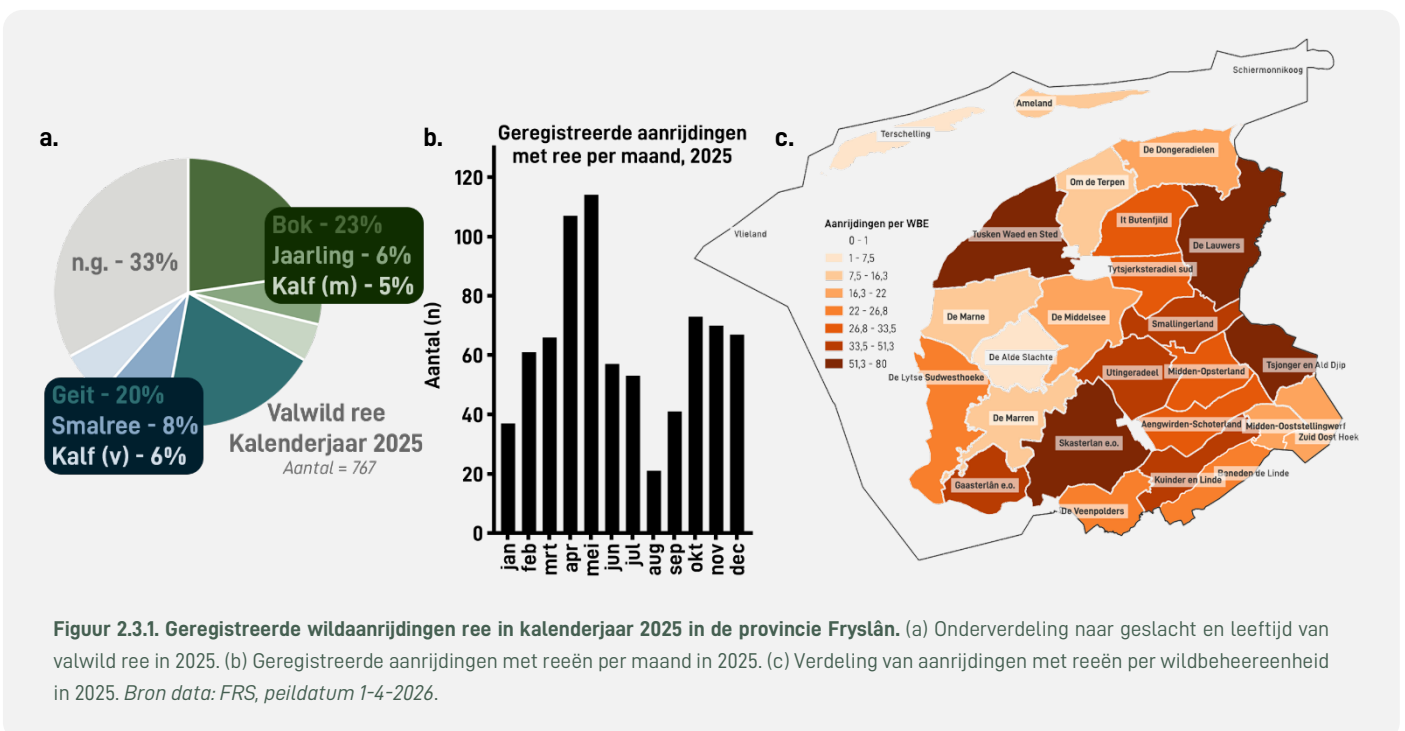
Het faunabeheerplan predatiebeheer 2022-2026 en de onderliggende vergunningen komen te vervallen in 2026. Vooruitlopend hierop heeft de FBE een formeel verlengingsverzoek ingediend bij de provincie op 4 november 2025 om deze te verlengen met een periode van twee jaar, tot en met 31 december 2028. Deze verlenging is ingediend om de continuïteit van het lopende predatiebeheer te waarborgen, terwijl er lopende juridische- en Europese ontwikkelingen worden afgerond die direct van invloed kunnen zijn op de inhoud en uitvoering van toekomstig predatiebeheer.

2.3 Uitvoering valwildregeling en administratie dode dieren

De vergunning voor het beheer van reeën verliep op 31 december 2024. In deze vergunning was het uit het lijden verlossen van reeën opgenomen, en kwam daardoor te vervallen per 1 januari 2025. Er was per ommekeer een nieuwe vergunningsaanvraag bij de provincie ingediend, met als uitbreiding een vergunning voor alle valwild. Hiervoor is een **nieuwe vergunning afgegeven door de provincie** op 30 juni 2025 ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke, verzwakte en gewonde wilde dieren met bijbehorend **valwildprotocol**. Deze vergunning is jaarrond en voor onbepaalde tijd geldig.

In 2025 zijn er in totaal 1.356 dode dieren geregistreerd in het FRS, waarvan 1.038 als gevolg van een aanrijding, 108 door ziekte, 47 door landbouwwerkzaamheden, 29 als gevolg van predatie, 25 verdrinking, en 108 door overige oorzaken (zie bijlage 7). Van de 1.032 geregistreerde aanrijdingen, waren er 767 met reeën (figuur 2.3.1) en 60 met damherten in 2025 in de provincie Fryslân.

Het totale aantal geregistreerde wildaanrijdingen met reeën in de provincie Fryslân betrof 767 dieren, onderverdeeld naar 34% mannelijke dieren, 34% vrouwelijke dieren en 33% waarbij geslacht of leeftijd niet is geregistreerd (figuur 2.3.1a). Het grootste aantal wildaanrijdingen met reeën vond plaats in de maanden april en mei, met een tweede piek vanaf oktober (figuur 2.3.1b).

3 FRS en monitoring

3.1 Faunaregistratiesysteem

De FBE Fryslân maakt gebruik van het Faunaregistratie systeem (FRS) om afschot, tellingen en valwild te registreren. De FBE heeft hiervoor toegang opengesteld voor 1.734 gebruikers binnen de provincie Fryslân om hun data en gegevens te registreren. Onderdeel hiervan zijn WBE-secretarissen, WBE-bestuursleden, jachthouders, jachtaktehouders, tellers en coördinatoren. Onderdeel hiervan zijn er 855 jachthouders geregistreerd met ingetekende jachtvelden binnen de provincie Fryslân in 27 wildbeheereenheden. In 2025 zijn alle vergunningen doorgemachtigd vanuit de FBE via het FRS aan de wildbeheereenheden en uitvoerders. Dit is uitgevoerd via algemene machtigingen, waarbij de WBE-secretarissen zelf de machtigingen toewijzen aan jachthouders, grofwildmachtigingen, waarbij de WBE-secretarissen de wildmerken verdelen over de jachtvelden, perceelsgebonden machtigingen, waarmee grondgebruikers aanvragen kunnen doen voor percelen, en gebiedsgebonden machtigingen, waardoor uitvoering op gebiedsniveau kan worden verleend.

3.2 Monitoringsplan

De geregistreerde data in het FRS is door de FBE gebruikt om te voldoen aan de dataverzoeken van de provincie en externe partijen. De data is daarnaast ook gebruikt om ondersteuning te bieden aan de juridische procedures omtrent vergunningen ten behoeve van faunabeheer. De data worden jaarlijks vertaald naar informatiebladen om belanghebbenden te informeren over tellingen, faunaschade, valwild en beheer (zie infosheets, bijlage 10). Via het FRS stelt de FBE ook de benodigde documenten voor de tellingen beschikbaar. Hiervoor stelt de FBE telplannen en telformulieren op voor alle individuele WBE's. In 2025 hebben er 6 verschillende tellingen plaatsgevonden, waaronder de steekproeftelling (wildsoorten, 2 telronden op dezelfde dag), de oppervlakedekkende tellingen (in april en juli, in 1 telronde per dag), de roekenkolonietelling, de warmtebeeldtelling en de grofwildtelling (3 telronden verdeeld over 2 dagen).

Steekproeftelling

Wildsoorten

Tijdens de steekproeftelling van 2025 is er geteld in 2 telronden. Voorafgaand aan de telling is er een informatiebijeenkomst gehouden om de tellingen te optimaliseren volgens de evaluatie [gepubliceerd door het CBS op 16-12-2024](#). De tellingen binnen de provincie Fryslân zijn in sommige gevallen aangepast om de telgebieden aan te sluiten bij de benodigde criteria (maximaal 200 hectare per telgebied, binnen 2 uur te monitoren). De tellingen in Fryslân zijn vanaf 2023 sterk geoptimaliseerd door de FBE en de WBE's. Op 5 april 2025 zijn er in totaal 22.347 wildsoorten geteld in 239 telgebieden. De telling is uitgevoerd in twee telronden op dezelfde dag en de data is berekend aan de hand van de minimum number alive (MNA)-methode.

Tabel 3.1. Totaal aantal getelde wildsoorten tijdens de steekproeftelling 2025. Data is verzameld in twee telronden en berekend volgens de minimum number alive (MNA)-methode om het minimumaantal aanwezige dieren te benaderen. Bron data: FRS, peildatum 17-3-2026.

Geteld per WBE 2025	Fazant	Haas	Holenduif	Houtduif	Konijn	Wilde Eend
Aengwirden-Schoterland	0	44	28	85	0	128
Ameland	131	366	60	237	245	350
Beneden de Linde	0	32	24	41	0	57
De Alde Slachte	0	90	23	96	0	675
De Dongeradielen	50	225	49	189	0	887
De Lauwers	31	306	52	114	0	487
De Lytse Sudwesthoeke	1	190	76	169	0	916
De Marne	0	234	32	100	0	837
De Marren	0	329	54	72	0	1079
De Middelsee	16	350	74	90	16	876
De Veenpolders	6	56	26	59	0	358
Gaasterlân e.o.	0	130	73	227	27	296
It Butenfjild	16	182	33	285	0	550
Kuinder en Linde	2	86	85	91	2	146
Midden-Ooststellingwerf	1	45	16	52	0	64
Midden-Opsterland	0	32	45	63	0	159
Om de Terpen	12	255	49	198	0	1043

Tabel vervolgd op volgende pagina -

Schiermonnikoog	32	34	0	23	10	88
Skasterlan e.o.	4	476	180	198	0	1251
Smallingerland	19	122	48	184	0	170
Terschelling	22	94	29	50	74	215
Tsjonger en Ald Djip	3	121	93	166	16	213
Tusken Waed en Sted	14	181	31	116	0	996
Tytsjerksteradiel sud	20	95	11	102	0	196
Utingeradeel	0	194	41	55	0	700
Vlieland	0	0	0	0	0	0
Zuid Oost Hoek	2	45	57	76	11	86
Eindtotaal	382	4314	1289	3138	401	12823

Tijdens deze telling worden ook andere diersoorten meegenomen. Dit betreft doelsoorten die geïdentificeerd kunnen worden als weidevogelpredatoren, watervogels en kraaiachtigen. Deze diersoorten zijn gestandaardiseerd meegenomen vanaf de telling uitgevoerd in 2023. Er zijn in totaal 1.978 weidevogelpredatoren (tabel 3.2), 8.733 watervogels (tabel 3.3) en 10.000 kraaiachtigen (tabel 3.4).

Tabel 3.2. Totaal aantal getelde weidevogelpredatoren tijdens de steekproeftelling 2025. Data is verzameld in twee telronden en berekend volgens de MNA-methode. Bron data: FRS, peildatum 17-3-2026.

Geteld per WBE 2025	Bruine kiekendief	Buizerd	Blaauwe reiger	Grote Zilverreiger	Ooievaar	Kat (verw.)
Aengwirden-Schoterland	1	24	39	6	7	13
Ameland	5	23	8	5	0	12
Beneden de Linde	1	21	16	4	6	7
De Alde Slachte	5	7	14	6	0	7
De Dongeradielen	7	16	16	1	0	4
De Lauwers	11	33	29	12	13	20
De Lytse Sudwesthoeke	11	16	36	5	0	5
De Marne	16	25	46	15	0	19
De Marren	15	9	21	1	0	14
De Middelsee	9	30	19	8	18	1
De Veenpolders	13	14	48	27	31	12
Gaasterlân e.o.	3	17	14	4	0	7
It Butenfjild	8	10	16	4	3	8
Kuinder en Linde	3	13	10	15	14	11
Midden-Ooststellingwerf	3	8	6	1	3	11
Midden-Opsterland	1	10	22	4	11	7
Om de Terpen	5	13	23	9	0	26
Schiermonnikoog	10	3	1	1	0	1
Skasterlan e.o.	13	34	59	23	17	22
Smallingerland	3	19	36	9	19	4
Terschelling	9	6	7	3	0	1
Tsjonger en Ald Djip	3	28	30	9	34	19
Tusken Waed en Sted	16	16	22	4	0	5
Tytsjerksteradiel sud	3	16	27	5	50	9
Utingeradeel	2	18	57	7	6	7
Vlieland	0	0	0	0	0	0
Zuid Oost Hoek	0	18	21	3	24	12
Eindtotaal	176	448	643	191	256	264

Tabel 3.3. Totaal aantal getelde watervogels tijdens de steekproeftelling 2025. Data is verzameld in twee telronden en berekend volgens de MNA-methode. Bron data: FRS, peildatum 17-3-2026.

Geteld per WBE 2025	Boerengans	Canadese gans	Nijlgans	Knobbelzwaan	Krakeend	Meerkoet
Aengwirden-Schoterland	2	16	52	28	27	38
Ameland	1	0	18	6	40	142
Beneden de Linde	0	11	12	7	0	0
De Alde Slachte	6	0	17	33	96	184
De Dongeradielen	11	0	15	78	80	100
De Lauwers	35	67	49	93	102	126
De Lytse Sudwesthoeke	5	26	58	91	390	266
De Marne	30	12	45	167	80	332
De Marren	1	21	51	0	124	69
De Middelsee	31	36	23	151	0	126
De Veenpolders	6	14	12	52	38	51
Gaasterlân e.o.	120	4	11	68	29	38
It Butenfjild	10	37	43	36	149	77
Kuinder en Linde	0	23	12	8	47	10
Midden-Ooststellingwerf	0	22	15	0	20	6
Midden-Opsterland	5	17	34	37	31	19
Om de Terpen	33	5	9	96	102	171
Schiermonnikoog	0	0	21	0	9	11
Skasterlan e.o.	31	73	65	124	297	152
Smalingerland	0	33	48	34	76	27
Terschelling	4	0	56	0	122	157
Tsjonger en Ald Djip	3	29	48	14	9	36
Tusken Waed en Sted	1	8	101	25	29	207
Tytsjerksteradiel sud	2	71	36	14	79	85
Utingeradeel	0	71	34	244	90	95
Vlieland	0	0	0	0	0	0
Zuid Oost Hoek	55	689	81	77	2	14
Eindtotaal	392	1285	966	1483	2068	2539

Tabel 3.4. Totaal aantal getelde kraaiachtigen tijdens de steekproeftelling 2025.

Data is verzameld in twee telronden en berekend volgens de MNA-methode.

Bron data: FRS, peildatum 17-3-2026.

Geteld per WBE 2025	Ekster	Gaai	Kauw	Roek	Zwarte kraai
Aengwirden-Schoterland	34	29	79	4	144
Ameland	81	0	498	0	82
Beneden de Linde	22	14	56	13	72
De Alde Slachte	14	1	144	107	91
De Dongeradielen	16	0	145	183	90
De Lauwers	40	17	112	12	170
De Lytse Sudwesthoeke	41	1	262	659	158
De Marne	45	0	252	78	148
De Marren	22	1	186	25	41
De Middelsee	35	0	150	150	193
De Veenpolders	21	1	29	9	50

Tabel vervolgd op volgende pagina -

Gaasterlân e.o.	8	13	24	2	101
It Butenfjild	17	4	44	35	86
Kuinder en Linde	42	8	63	0	56
Midden-Ooststellingwerf	15	13	14	4	86
Midden-Opsterland	25	4	37	156	87
Om de Terpen	41	4	194	33	89
Schiermonnikoog	3	0	83	0	41
Skasterlan e.o.	51	17	153	635	234
Smallingerland	20	11	169	299	134
Terschelling	20	1	201	0	93
Tsjonger en Ald Djip	38	29	91	33	187
Tusken Waed en Sted	32	3	106	93	182
Tytsjerksteradiel sud	23	7	36	50	122
Utingeradeel	48	2	39	138	140
Vlieland	0	0	0	0	0
Zuid Oost Hoek	16	18	83	62	125
Eindtotaal	770	198	3250	2780	3002

Oppervlakedekkende telling

Tijdens de oppervlakedekkende telling wordt een groter telgebied geïnventariseerd binnen de WBE's. Hierbij worden er in één telronde aansluitend op de voorjaartelling een extra telling uitgevoerd om watervogels te inventariseren. In totaal zijn er tijdens de april telling 392.059 dieren geteld in 185 telgebieden. Hiervan waren de meeste getelde dieren brandganzen (327.865) en grauwe ganzen (41.181).

Tabel 3.5. Totaal aantal getelde ganzensoorten tijdens de oppervlakedekkende telling 2025. Data is verzameld in één telronde op 5 april 2025. Bron data: FRS, peildatum 17-3-2026.

Geteld per WBE 2025	Boerengans	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Kleine rietgans.	Kolgans	Nijlgans	Rotgans	Taigarietgans	
Aengwirden-Schoterland	11	0		26	168	0	0	67	0	0
Ameland	0	30260		0	116	0	0	0	3775	0
Beneden de Linde	2	0		17	214	0	0	21	0	0
De Alde Slachte	4	0		8	1039	0	0	28	0	0
De Dongeradielen	9	97656		0	745	0	2	7	605	0
De Lauwers	48	5804		186	2758	2	6	114	0	0
De Lytse Sudwesthoeke	24	60502		46	5077	0	910	123	35	0
De Marne	48	10901		12	1312	0	30	218	40	0
De Marren	43	2000		31	1284	0	0	43	0	0
De Middelsee	62	1317		217	3240	0	318	114	0	0
De Veenpolders	5	0		40	700	0	0	20	0	0
Gaasterlân e.o.	0	3615		18	1354	6	230	24	0	0
It Butenfjild	32	7835		135	3789	0	3	57	0	0
Kuinder en Linde	0	0		69	466	0	0	24	0	0
Midden-Ooststellingwerf	0	0		27	144	0	0	23	0	0
Midden-Opsterland	0	2		81	210	0	0	68	30	0
Om de Terpen	71	72840		0	1032	0	0	4	0	0
Schiermonnikoog	0	9175		0	0	0	0	0	139	0
Skasterlan e.o.	39	14276		647	9583	11	4	198	0	0
Smallingerland	3	4606		80	1945	0	246	67	0	0
Terschelling	4	1383		0	823	0	0	15	647	1

Tabel vervolgd op volgende pagina -

Tsjonger en Ald Djip	13	17	104	243	19	13	126	2	0
Tusken Waed en Sted	7	0	1	211	0	0	11	0	0
Tytsjerksteradiel sud	11	1515	402	1648	4	51	48	0	0
Utingeradeel	5	4159	102	2050	0	290	154	0	0
Vlieland	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zuid Oost Hoek	0	2	186	1030	0	8	137	0	0
Eindtotaal	441	327865	2435	41181	42	2111	1711	5273	1

Tabel 3.6. Totaal aantal getelde overige soorten tijdens de oppervlakedekkende telling 2025. Data is verzameld in één telronde op 5 april 2025. Bron data: FRS, peildatum 17-3-2026.

Geteld per WBE 2025	Kleine zwaan	Knobbelzwaan	Meerkoet	Smient	Wilde Zwaan
Aengwirden-Schoterland	0	101	54	7	0
Ameland	0	0	13	0	0
Beneden de Linde	0	19	0	36	0
De Alde Slachte	0	284	349	68	0
De Dongeradielen	0	284	237	24	16
De Lauwers	0	416	169	318	0
De Lytse Sudwesthoeke	0	377	518	513	0
De Marne	0	290	514	872	0
De Marren	0	0	0	250	0
De Middelsee	0	418	521	480	0
De Veenpolders	0	60	65	0	0
Gaasterlân e.o.	0	175	129	155	0
It Butenfjild	0	215	130	275	0
Kuinder en Linde	0	81	8	12	0
Midden-Ooststellingwerf	0	22	2	0	0
Midden-Opsterland	0	44	5	125	10
Om de Terpen	25	100	167	2	0
Schiermonnikoog	0	0	0	0	0
Skasterlan e.o.	0	325	252	141	5
Smallingerland	0	87	45	81	2
Terschelling	0	0	37	2	0
Tsjonger en Ald Djip	0	105	64	136	31
Tusken Waed en Sted	0	42	173	11	0
Tytsjerksteradiel sud	0	55	149	50	0
Utingeradeel	0	331	160	99	14
Vlieland	0	0	0	0	0
Zuid Oost Hoek	0	80	15	0	8
Eindtotaal	25	3911	3776	3657	86

In juli zijn er ook WBE's die bijdragen aan de telgegevens die verzameld worden door Sovon in het kader van de juli-telling. In 2025 hebben 13 WBE's data ingevoerd van de jultelling. Daarnaast hebben er 3 WBE's meegewerkt met de pilot Avimap, deze data is rechtstreeks naar Sovon verstuurd en niet meegenomen in dit jaarverslag. Tijdens deze telling hebben de WBE's in totaal 51.312 grauwe ganzen, 1.820 brand ganzen en 1.318 Canadese ganzen in het FRS ingevoerd; deze data is dus niet volledig doordat dit niet alle WBE's, telgebieden, en aanvullende data van Sovon bevat.

Roekenkolonietelling

De roekenkolonietelling wordt uitgevoerd aansluitend rondom de periode van de voorjaarsstellingen. In 2025 is er in 4 WBE's de roekenkolonietelling ingevoerd. Hierbij zijn het aantal nesten van geregistreerd in het FRS door WBE's De Dongeradielen (592), De Lauwers (256), De Lytse Súdwesthoeke (1.002) en Midden-Ooststellingwerf (21).

Warmtebeeldtelling

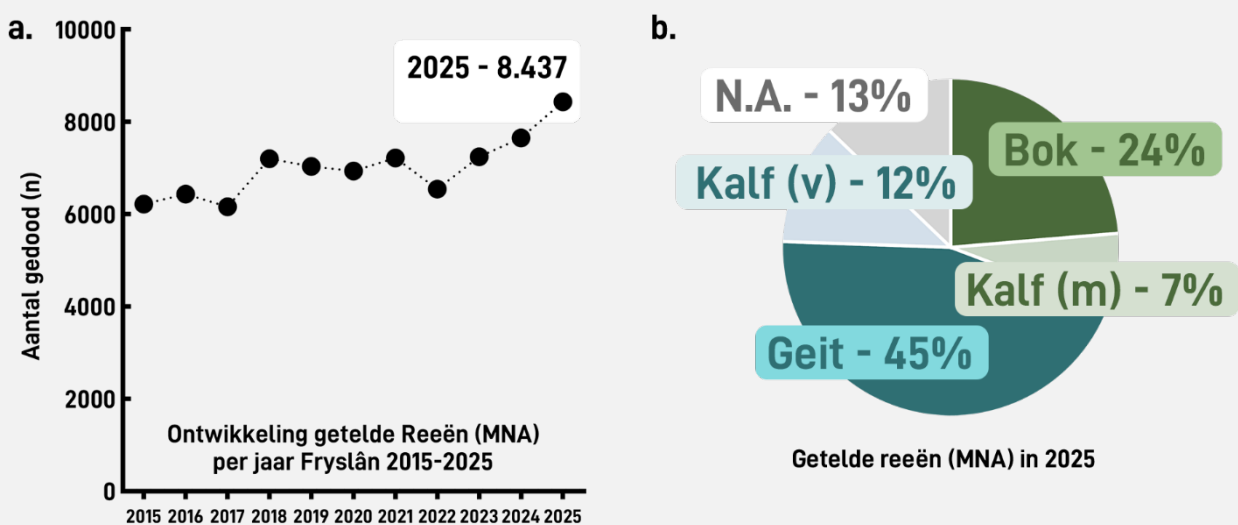
Aansluitend op de avondronde van de voorjaarsstelling zijn er WBE's die deelnemen aan de warmtebeeldtelling. Met deze telling worden diersoorten geteld tijdens de schemer. In 2025 is er data ingevoerd door 13 WBE's en zijn er in totaal 2.412 dieren geteld.

Tabel 3.7. Totaal aantal getelde dieren tijdens de warmtebeeldtelling 2025. Data is verzameld in één telronde op 5 april 2025. Bron data: FRS, peildatum 17-3-2026.

Geteld per WBE 2025	Bunzing	Das	Haas	Kat (ve.)	Konijn	Marter	Vos	Wasbeerhond
Aengwirden-Schoterland	0	3	35	5	0	1	1	0
Beneden de Linde	0	13	92	5	0	1	9	1
De Dongeradielen	1	0	194	5	0	1	0	0
De Lauwers	4	1	490	23	0	5	4	0
De Middelsee	0	0	94	1	0	5	2	0
Gaasterlân e.o.	0	0	63	3	0	0	0	0
It Butenfjild	1	0	378	9	0	3	0	0
Midden-Ooststellingwerf	0	7	83	3	0	2	9	1
Schiermonnikoog	0	0	24	0	0	0	0	0
Skasterlan e.o.	0	4	687	19	0	8	4	0
Tsjonger en Ald Djip	1	0	40	4	0	0	5	0
Tytsjerksteradiel sud	0	0	43	0	0	1	0	0
Utingeradeel	0	0	13	1	0	0	0	0
Totaal	7	28	2.236	78	0	27	34	2

Grofwildtelling (grote hoefdieren)

In het voorjaar vinden ook jaarlijks de tellingen plaats om grote hoefdieren (reeën en damherten) te inventariseren volgens de minimum number alive (MNA)-methode. Deze telling wordt uitgevoerd in 3 telronden, waarvan er twee in de avond en één in de ochtend wordt uitgevoerd. In de afgelopen periode is het aantal getelde hoefdieren toegenomen voor zowel de getelde aantallen reeën (6.217 in 2015 naar 8.437 in 2025, bijlage tabel 9 en figuur 3.2.1) alsook damherten (tabel 3.9 en figuur 3.2.2).

Figuur 3.2.1. Getelde reeën in de provincie Fryslân. (a) Totale aantallen getelde reeën (MNA) per jaar in de periode 2015-2025. (b) Onderverdeling naar geslacht en leeftijd van getelde reeën (MNA) in 2025. Bron data: FRS, peildatum 1-4-2026.

Tabel 3.8. Totaal aantal getelde reeën tijdens de telling 2025. Data is verzameld in drie telronden op 7 en 8 maart 2025, totale aantal getelde reeën is berekend volgens de MNA-methode. Bron data: FRS, peildatum 17-3-2026.

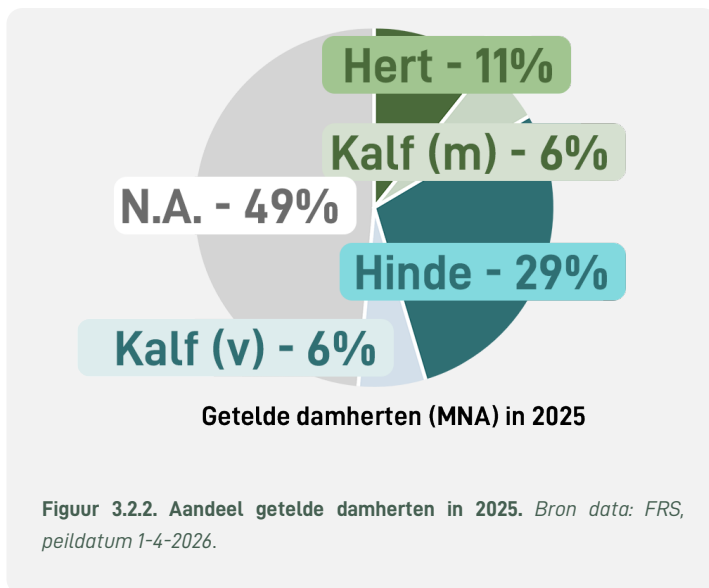
Geteld per WBE 2025	Bok	Kalf (m)	Geit	Kalf (v)	N.A.	Totaal
Aengwirden-Schoterland	104	29	221	37	59	450
Ameland	50	15	127	30	16	238
Beneden de Linde	85	21	186	63	58	413
De Alde Slachte	11	6	33	5	3	58
De Dongeradielen	35	15	53	28	64	195
De Lauwers	272	91	511	126	80	1080
De Lytse Sudwesthoeke	101	28	220	52	8	409
De Marne	31	8	73	10	2	124
De Marren	36	10	67	12	21	146
De Middelsee	25	4	45	3	41	118
De Veenpolders	74	31	136	46	51	338
Gaasterlân e.o.	75	6	147	18	73	319
It Butenfjild	100	23	160	34	33	350
Kuinder en Linde	146	31	234	51	64	526
Midden-Ooststellingwerf	23	5	37	8	46	119
Midden-Opsterland	101	38	182	68	98	487
Om de Terpen	64	9	116	11	21	221
Schiermonnikoog	0	0	0	0	0	0
Skasterlan e.o.	100	46	201	83	149	579
Smallingerland	127	34	232	49	32	474
Terschelling	0	0	0	0	0	0
Tsjonger en Ald Djip	164	59	291	99	52	665
Tusken Waed en Sted	112	33	213	71	4	433
Tytsjerksteradiel sud	59	15	107	19	48	248
Utingeradeel	49	18	94	24	40	225
Vlieland	0	0	0	0	0	0
Zuid Oost Hoek	53	22	94	35	18	222
Eindtotaal	1997	597	3780	982	1081	8437

Tabel 3.8 geeft de resultaten weer van de voorjaargestelling van reeën in 2025, uitgesplitst per wildbeheereenheid (WBE) en naar geslacht- en leeftijdscategorie. In totaal zijn 8.437 reeën geteld, waarvan 1.997 bokken, 3.780 geiten, 597 mannelijke kalveren, 982 vrouwelijke kalveren en 1.081 dieren waarvan geslacht en/of leeftijd niet kon worden vastgesteld (N.A.). De hoogste aantallen zijn geregistreerd in De Lauwers (1.080), gevolgd door Tsjonger en Ald Djip (665), Skasterlân e.o. (579) en Kuinder en Linde (526). Ook Midden-Opsterland (487) en Smallingerland (474) behoren tot de WBE's met relatief hoge aantallen getelde reeën. Binnen alle WBE's waar reeën zijn waargenomen vormen geiten de grootste categorie. Daarnaast is in vrijwel alle WBE's een aanzienlijk aantal kalveren geregistreerd. Het aantal dieren dat niet naar geslacht en/of leeftijd kon worden ingedeeld varieert tussen de WBE's en bedraagt provinciaal 1.081 dieren (12,8% van het totaal).

Damherten worden ook tijdens de grofwildtellingen geteld. Er zijn damherten waargenomen in 5 WBE's in 2025. Incidenteel worden ze ook geteld in 4 andere WBE's, maar dat aantal fluctueert jaarlijks. Vanaf 2022 worden damherten standaard meegenomen in de grofwildtelling. Data voor 2022 is enkel beschikbaar vanuit de WBE Aengwirden-Schoterland en [kan worden opgevraagd bij de FBE](#). In 2025 zijn er in totaal 1.272 damherten geteld in de provincie Fryslân, met het hoogste aantal getelde damherten in WBE Aengwirden-Schoterland.

Tabel 3.9. Totaal aantal getelde damherten tijdens de telling in de periode 2022-2025. Data van 2025 is verzameld in drie telronden op 7 en 8 maart 2025, totale aantal getelde damherten is berekend volgens de MNA-methode. Bron data: FRS, peildatum 17-3-2026.

Geteld per WBE	2022	2023	2024	2025
Aengwirden-Schoterland	358	508	626	839
Ameland		1	1	
Beneden de Linde	9		1	
De Lauwers		196	307	274
It Butenfjild	52		62	83
Kuinder en Linde	21	50	42	47
Midden-Ooststellingwerf	17	19	20	29
Midden-Opsterland			2	
Zuid Oost Hoek	2	4		
Eindtotaal	459	778	1061	1272

Bijlagen

Bijlage 1. Vergelijking begrote en gerealiseerde kosten subsidiejaar 2025

De activiteiten zijn uitgevoerd overeenkomstig het Activiteitenplan 2025. De inhoudelijke verantwoording van de uitgevoerde werkzaamheden is opgenomen in het Jaarverslag 2025. Tabel 1 geeft een vergelijking weer tussen de begrote en gerealiseerde kosten per hoofdpst uit het Activiteitenplan 2025. Tabel 2 geeft een vergelijking weer tussen de begrote en gerealiseerde kosten per gesubsidieerde activiteit zoals opgenomen in het verleningsbesluit van de provincie Fryslân.

Tabel 1. Resultaten 2025 per begrotingspost

Activiteit / Begrotingspost	Begroot 2025 (€)	Werkelijk 2025 (€)	Vershil (€)
100 Bestuurskosten	36.000	28.327	+ 7.673
200 Secretariaat	76.350	76.341	+ 9
220 Communicatie	18.250	18.162	+ 88
230 Begroting	8.000	7.948	+ 52
240 Administratie	19.000	18.420	+ 580
250 Jaarverslag	7.500	7.019	+ 481
300 Uitvoering faunabeheerplannen	160.000	157.773	+ 2.227
320 Opstellen faunabeheerplannen	71.832	71.130	+ 702
400 Valwildregeling en administratie dode dieren	20.000	19.392	+ 608
500 FRS	42.000	41.931	+ 69
600 Monitoring	13.500	13.155	+ 345
700 Aanvullende projecten	8.500	2.069	+ 6.431
Totaal	€ 480.932	€ 461.665	+ € 19.267

Tabel 2. Resultaten 2025 per gesubsidieerde activiteit.

Activiteit / Begrotingspost	Begroot 2025 (€)	Werkelijk 2025 (€)	Vershil (€)
1. Bedrijfsvoering van de stichting	155.100	146.216	+ 8.884
2. Opstellen en uitvoeren faunabeheerplannen	223.000	219.460	+ 3.540
3. Registratie & monitoring	55.500	55.085	+ 415
4. Versneld opleveren Faunabeheerplan Ree	16.335	16.335	0
5. Project Professionalisering WBE's	8.500	2.069	+ 6.431
6. Afhandeling boekjaarsubsidie 2024	10.000	10.000	0
7. Coördinatie hoefdierenbeheer	12.500	12.500	0
Afronding	3	0	3
Totaal	€ 480.935	€ 461.668	+ € 19.267

Toelichting op afwijkingen tussen begroting en realisatie

1. De kosten voor de bedrijfsvoering van de stichting zijn € 8.884 lager uitgevallen dan begroot. Deze onderbesteding is grotendeels toe te schrijven aan lagere bestuurskosten. In 2025 zijn nieuwe afspraken gemaakt over het proces rondom vacatievergoedingen. Daarnaast heeft het bestuur minder inhoudelijke inzet hoeven leveren dan bij het opstellen van de begroting werd voorzien, doordat een groter deel van de werkzaamheden door het bureau van de FBE kon worden uitgevoerd.
2. De kosten voor het opstellen en uitvoeren van faunabeheerplannen zijn € 3.540 lager uitgevallen dan begroot. Deze onderbesteding hangt voornamelijk samen met het vrijkomen van de functie van ganzencoördinator begin 2025. De vacature is gedurende een deel van het jaar niet ingevuld geweest en is pas in juli 2025 structureel ingevuld. Hoewel een belangrijk deel van de werkzaamheden binnen het ganzenbeheer door andere medewerkers is opgevangen en later is ingehaald, heeft de tijdelijke vacature geleid tot lagere kosten voor inhuur en personele inzet dan oorspronkelijk begroot.
3. De kosten voor registratie en monitoring zijn € 415 lager uitgekomen dan begroot. Deze afwijking is beperkt en valt binnen de reguliere uitvoeringsmarge van de werkzaamheden.
- 4, 6 En 7. Het versneld opleveren van het Faunabeheerplan Ree, de afhandeling van de boekjaarsubsidie 2024 en de coördinatie van het hoefdierenbeheer zijn uitgevoerd conform de begroting.
5. Bij het project Professionalisering WBE's is sprake van een onderbesteding van € 6.431. De uitvoering van dit project is in 2025 later opgestart dan oorspronkelijk voorzien. Een deel van de voorgenomen activiteiten en ondersteuningstrajecten is daardoor doorgeschoven naar 2026, waardoor de gerealiseerde kosten lager zijn uitgevallen dan begroot.

Per saldo bedragen de gerealiseerde kosten €461.668 ten opzichte van een begroot bedrag van €480.935. De totale onderbesteding bedraagt daarmee €19.267. De afwijkingen hebben geen invloed gehad op de uitvoering van de gesubsidieerde activiteiten en de doelstellingen zoals opgenomen in het Activiteitenplan 2025.

Resultaatbestemming

Het positieve resultaat van €19.267 is toegevoegd aan het eigen vermogen van de Faunabeheereenheid Fryslân. De onderbesteding binnen het project Professionalisering WBE's bedraagt €6.431 en houdt verband met werkzaamheden die zijn doorgeschoven naar 2026. Bij de uitvoering van de activiteiten in 2026 zal hiermee rekening worden gehouden. De toevoeging aan het eigen vermogen voldoet aan artikel 2.1, vijfde lid, van de Uitvoeringsregeling Asv provincie Fryslân 2022. Het positieve resultaat blijft beschikbaar voor de uitvoering van gesubsidieerde activiteiten binnen de lopende subsidierelatie. Per 31 december 2025 bedraagt het eigen vermogen van de stichting € 20.619. Dit bedrag blijft ruim binnen de toegestane maximale omvang van 10% van het verleende subsidiebedrag van €480.935.

Bijlage 2. Totalen beheerde dieren in de provincie Fryslân in de periode 2020-2025 (excl. grote hoefdieren) per WBE (afschot totalen).

Beheerde dieren per WBE	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aengwirden-Schoterland	681	805	432	624	377	433
Ameland	2156	2067	1396	2118	1087	1077
Beneden de Linde	722	761	694	865	598	1431
De Alde Slachte	2141	1387	1407	1723	1584	1587
De Dongeradielen	4167	4254	3608	3797	2479	3491
De Lauwers	5372	4123	4668	5822	3646	4413
De Lytse Sudwesthoeke	11840	10788	11275	14568	9839	14046
De Marne	2669	2829	3372	2883	2719	3201
De Marren	11672	8765	8702	11458	7569	9600
De Middelsee	6399	6816	6862	9207	7537	10548
De Veenpolders	1916	1599	1573	1810	1399	2278
Gaasterlân e.o.	4306	4292	3488	4960	3349	4622
It Butenfjild	2760	2476	2463	2646	2121	3270
Kuinder en Linde	1557	1095	1019	999	796	922
Midden-Ooststellingwerf	245	166	214	171	141	317
Midden-Opsterland	1326	1044	969	983	688	1169
Om de Terpen	2812	2516	1925	2307	1474	2294
Schiermonnikoog	181	324	208	178	37	169
Skasterlân e.o.	8720	9731	9181	11085	7732	11277
Smallingerland	4162	3775	4911	4797	2533	3903
Terschelling	818	876	846	1110	925	969
Tsjonger en Ald Djip	737	711	556	787	940	820
Tusken Waed en Sted	2599	3843	3315	3683	3702	3015
Tytsjerksteradiel sud	2689	2785	2670	3137	2639	5648
Utingeradeel	8737	7649	8021	9526	6036	9471
Vlieland	7	46	43	31	59	16
Zuid Oost Hoek	350	371	267	368	439	765
Overig	13	8	9	0	0	3
Eindtotaal	91754	85902	84094	101643	72445	100755

Bijlage 3. Totalen beheerde dieren in de provincie Fryslân in 2025 per vergunningtype (afschot totalen).

Beheerd in 2025	Boerengans (verw.)	Brandgans	Canadese Gans	Grauwe Gans	Kolgans	Nijlgans
algemeen				23274		
gebonden					1	
percgebonden		358		2782	975	
vrijstelling	49	11743	15	16780	23871	1347
Eindtotaal	49	12101	15	42836	24847	1347

Beheerd in 2025	Beverrat	Bruine rat	Duif (verw.)	Wasbeer	Wasbeerhond	Kat (verw.)
gebonden		13			85	4
vrijstelling	2		38	1	37	156
Eindtotaal	2	13	38	1	122	160

Beheerd in 2025	Fazant	Haas	Houtduif	Kauw	Wilde Eend	Zwarte Kraai
gebonden						8
vrijstelling			18	6		4933
wildsoorten	331	5693	313		7033	
Eindtotaal	331	5693	331	6	7033	4941

Beheerd in 2025	Steenmarter	Vos
gebonden	148	299
vrijstelling		439
Eindtotaal	148	738

Beheerd in beheerjaar 2025	Ree	Damhert
grote hoefdieren	1451	211
Eindtotaal	1451	211

Bijlage 4. Totalen geschoten exoten in de provincie Fryslân in 2025 (afschot totalen) per WBE.

Afschot exoten per WBE 2025	Boerengans (verw.)	Duif (verw.)	Kat (verw.)	Nijlgans	Eindtotaal
Aengwirden-Schoterland			1	22	23
Ameland				18	18
Beneden de Linde		8		7	15
De Alde Slachte			6	12	18
De Dongeradielen	3		11	30	44
De Lauwers	1	7	5	49	62
De Lytse Sudwesthoeke	15	3	15	169	202
De Marne			0	124	124
De Marren	2		4	57	63
De Middelsee	12		5	19	36
De Veenpolders			10	39	49
Gaasterlân e.o.			13	64	77
It Butenfjild	2	2	6	51	61
Kuinder en Linde			3	34	37
Midden-Ooststellingwerf				31	31
Midden-Opsterland		1	5	64	70
Om de Terpen	7		2	5	14
Schiermonnikoog				20	20
Skasterlan e.o.	2	3	22	134	161
Smallingerland			1	107	108
Terschelling			2	17	19
Tsjonger en Ald Djip			1	92	93
Tusken Waed en Sted	3		2	19	24
Tytsjerksteradiel sud			12	85	97
Utingeradeel	2		30	47	79
Vlieland			2	4	6
Zuid Oost Hoek		14	2	27	43
Eindtotaal	49	38	160	1347	1594

Bijlage 5. Totalen beheerde reeën in de provincie Fryslân in de periode 2016-2025 per beheerjaar per WBE (afschot totalen). Het beheerjaar loopt van 1 april tot en met 31 maart in het daaropvolgende jaar. Historische data is omgezet naar beheerjaren.

Beheer ree per WBE	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aengwirden-Schoterland	90	85	89	77	84	78	86	75	44	86
Ameland	19		38	23	12	63	60	51	31	61
Beneden de Linde	114	96	101	84	93	69	65	69	62	76
De Alde Slachte							2	5	1	8
De Dongeradielen			6	2	5	3	3	9	2	20
De Lauwers	77	72	74	65	71	97	82	76	61	120
De Lytse Sudwesthoeke	34	37	33	27	30	21	25	38	29	45
De Marne	2	3	7	6	8	2	5	3	4	10
De Marren	33	31	32	26	24	21	28	21	19	30
De Middelsee					6	10	8	9	11	14
De Veenpolders	46	41	44	33	34	32	46	40	27	53
Gaasterlân e.o.	47	51	50	35	46	37	60	43	40	69
It Butenfjild	10	14	17	7	2	6	6	9	13	41
Kuinder en Linde	124	106	115	94	106	86	90	85	61	79
Midden-Ooststellingwerf	53	50	53	49	51	47	45	48	31	60
Midden-Opsterland	136	132	136	122	121	118	109	109	72	119
Om de Terpen	16	19	24	15	17	11	14	12	20	21
Skasterlan e.o.	102	102	97	70	81	105	88	85	74	116
Smallingerland	33	35	35	34	34	57	62	62	37	103
Terschelling	19									
Tsjonger en Ald Djip	79	75	77	60	64	85	54	65	44	93
Tusken Waed en Sted	46	44	43	31	47	38	35	47	39	71
Tytsjerksteradiel sud	11	9	14	6	3	12	16	17	16	39
Utingeradeel	38	37	38	27	56	59	66	71	53	80
Zuid Oost Hoek	41	39	40	20	34	52	40	30	21	37
Eindtotaal	1170	1078	1163	913	1029	1109	1095	1079	812	1451

Bijlage 6. Totalen beheerde ganzen per maand in de provincie Fryslân in 2025 (afschot totalen).

Gans per maand	Brandgans	Grauwe gans	Kolgans
jan	2233	2759	4567
feb	2244	3659	5703
mrt	1401	4165	2832
apr	1563	4854	
mei	450	3856	
jun		2331	
jul		5245	
aug		4538	
sep		4406	
okt	411	2012	1549
nov	2067	2484	5252
dec	1732	2527	4944
Eindtotaal	12101	42836	24847

Bijlage 7. Totale aantallen geregistreeerde doodgevonden dieren in de provincie Fryslân in 2025.

Totaal per soort 2025	aanrijding	Landbouw- werkzaamheden	Onbekend	Predatie	vastgelopen	verdrinking	ziekte	<i>Eindtotaal</i>
Aalscholver							15	15
Blauwe Reiger			1				2	3
Boommarter	3							3
Brandgans							42	42
Buizerd	1						1	2
Bunzing	7	1	1					9
Damhert	60	1	5	4	10	1		81
Das	48	2	1					51
Duif				4				4
Eend	4							4
Egel		1						1
Fazant	1			1				2
Grauwe Gans	1						12	13
Haas	52	2	8	2			10	74
Hermelijn		1						1
Houtsnip			2					2
Huiskat	1							1
Kat (verwilderd)	2							2
Knobbelzwaan	1		1				3	5
Konijn	4						1	5
Marter	2							2
Meerkoet	1							1
ONBEKEND			1					1
Otter (europese)	9							9
Paard	1							1
Ree	767	35	59	10	12	24	18	918
Reiger							1	1
Smient				8				8
Steenmarter	26	1	2					29
Vos	20		5					25
Wallabie	1							1
Wasbeerhond (marterhond)	11	3						14
Wilde Eend	13							13
Wolf	1							1
Zwaan	2						3	5
Eindtotaal	1038	47	85	29	22	25	108	1356

Bijlage 8. Totale aantallen wildaanrijdingen met reeën per WBE onderverdeelt naar geslacht en leeftijd in kalenderjaar 2025.

Valwild ree 2025	Bok	Jaarling	Kalf (m)	Geit	Smalree	Kalf (v)	N.G.	Eindtotaal
Aengwirden-Schoterland	5			7	1	3	11	27
Ameland	2		3	4	2		1	12
Beneden de Linde	4	4	1	4	3	2	6	24
De Alde Slachte	2				3		1	6
De Dongeradielen	7	4		5	1	1	2	20
De Lauwers	29	2	4	18	5	5	11	74
De Lytse Sudwesthoeke	3	2	1	6	4		6	22
De Marne	4	1		5		3	3	16
De Marren	3			1	2		3	9
De Middelsee	1		1	1			17	20
De Veenpolders	10	4	2	3	3	2	2	26
Gaasterlân e.o.	14	3	4	7	3	2	9	42
It Butenfjild	7	1		7	2	1	14	32
Kuinder en Linde	8	3		5	5	3	10	34
Lemmer							1	1
Midden-Ooststellingwerf	8		1	2	2	1	7	21
Midden-Opsterland	6	1	1	7	1	3	14	33
Om de Terpen	1	1		3			4	9
Skasterlan e.o.	12	3	5	8	10	10	30	78
Smallingerland	5	7	1	8	2	2	25	50
Terschelling	1	1						2
Tsjonger en Ald Djip	14	6	5	11	3	4	11	54
Tusken Waed en Sted	12		3	23	5	1	12	56
Tytsjerksteradiel sud	2	3	3	5			14	27
Utingeradeel	9			9	5	1	24	48
Zuid Oost Hoek	5	1		1	3		7	17
Overig							7	7
Eindtotaal	174	47	35	150	65	44	252	767

Bijlage 9. Totale aantallen getelde reeën per WBE (MNA) in de periode 2015-2025.

Minimum Number Alive per WBE	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aengwirden-Schoterland	360	303	382	406	366	410	356	382	411	426	450
Ameland	145	135	158	182	197	275	301	154	120	171	238
Beneden de Linde	360	326	292	430	379	356	375	423	381	424	413
De Alde Slachte	0	0	0	22	29	28	27	31	47	57	58
De Dongeradielen	63	77	63	82	279	100	95	104	117	150	195
De Lauwers	576	659	686	769	877	844	837	895	841	939	1080
De Lytse Sudwesthoeke	243	249	204	187	181	224	250	231	309	352	409
De Marne	56	56	76	100	80	78	95	99	101	100	124
De Marren	116	106	112	106	110	96	117	111	99	136	146
De Middelsee	0	0	0	0	78	131	165	0	0	115	118
De Veenpolders	224	265	265	303	221	484	284	0	324	317	338
Gaasterlân e.o.	189	218	195	293	189	294	224	263	256	248	319
It Butenfjild	214	251	250	244	217	256	258	259	301	300	350
Kuinder en Linde	508	492	437	551	464	478	359	397	416	447	526
Midden-Ooststellingwerf	193	186	158	191	184	166	125	147	203	173	119
Midden-Opsterland	576	553	475	581	507	493	421	448	456	413	487
Om de Terpen	149	186	202	218	200	194	200	164	227	213	221
Schiermonnikoog	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skasterlan e.o.	442	440	387	482	438	514	494	470	489	527	579
Smallingerland	241	312	275	344	348	356	375	412	525	508	474
Terschelling	215	194	123	87	60	90	82	104	67	0	0
Tsjonger en Ald Djip	414	450	387	543	486	502	559	585	568	567	665
Tusken Waed en Sted	206	236	216	224	221	259	252	323	366	373	433
Tytsjerksteradiel sud	228	270	307	315	402	0	391	0	176	204	248
Utingeradeel	223	205	254	267	276	311	279	253	209	244	225
Vlieland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zuid Oost Hoek	276	267	259	275	250	0	299	289	234	248	222
Eindtotaal	6217	6436	6163	7202	7039	6939	7220	6544	7243	7652	8437

Tellingen voorjaar 2025

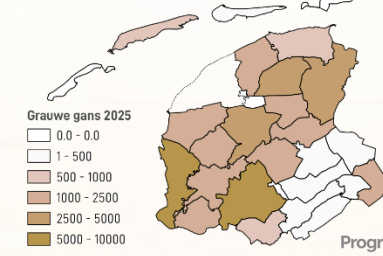
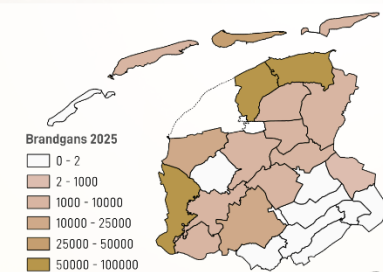
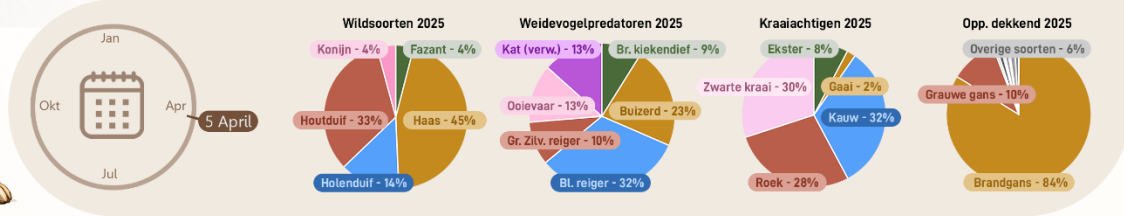
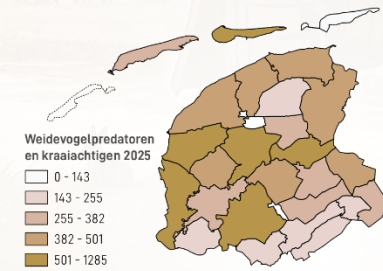
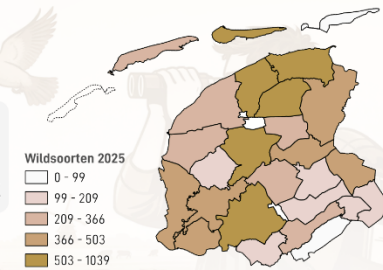
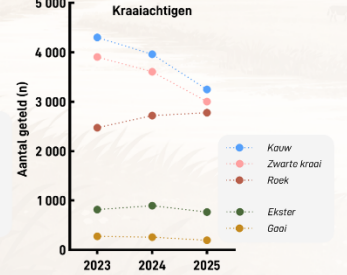
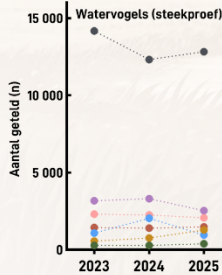
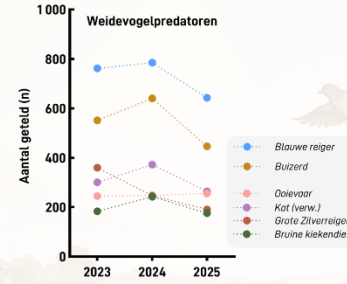
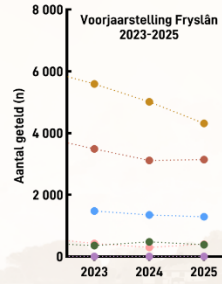
Aankomend weekend, zaterdag 28 maart, staat de voorjaarsstelling van 2026 gepland. In deze nieuwsbrief willen we daarom stilstaan bij de resultaten van de voorjaarsstellingen van afgelopen jaar.

Voorjaarsstelling 2025 (steekproeftelling)

Tijdens de voorjaarsstelling 2025 op 5 april zijn er in totaal 24 diersoorten geteld in 239 telgebieden. In totaal zijn er 62.307 dieren geteld in 2 telronden, waarbij er een berekend aantal van 40.869 dieren als MNA zijn geteld (MNA: Minimum Number Alive wordt berekend a.d.h.v. de getelde dieren over 2 telronden per telgebied en is een maat van het minimum aantal aanwezige dieren in de gebieden).

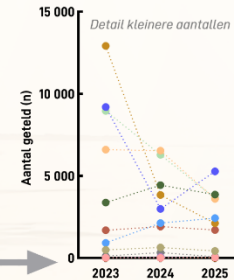
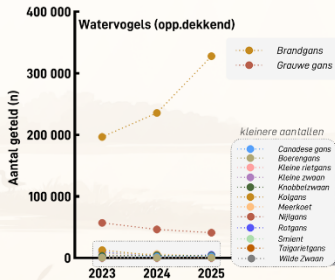
Hiervan waren er 9.524 wildsoorten, 10.000 kraaiachtigen, 21.556 watervogels en 1.977 weidevogel-predatoren. De steekproeftelling in het voorjaar betreft een steekproeftelling en vormt een momentopname van de waargenomen aanwezigheid van soorten. De resultaten geven geen exacte populatieomvang weer, maar dienen als index voor trends en relatieve veranderingen in de tijd. Interpretatie vindt plaats met inachtneming van factoren die de detectiekans beïnvloeden.

Faunatelling 2025 (oppervlakedekkend)

De oppervlakedekkende telling wordt uitgevoerd aansluitend op de ochtendronde van de voorjaarsstelling, en heeft tot doel een vollediger beeld te geven van de aanwezigheid en verspreiding van watervogels binnen de wildbeheereenheden. Hoewel de dekking van de telgebieden een nauwkeuriger beeld oplevert van de ruimtelijke verdeling, blijft ook deze telling een momentopname en onderhevig aan factoren die de detectiekans beïnvloeden.

Tijdens deze telling zijn 14 soorten watervogels geteld in 185 telgebieden. In totaal zijn 392.059 dieren geteld in een enkele telronde (ochtend). Hierbij waren de brandgans (327.865 stuks) en grauwe gans (40.970) het meeste geteld.

Disclaimer: De data weergegeven in het overzicht zijn met zorg samengesteld, desondanks kunnen onjuistheden of wijzigingen niet worden uitgesloten en kunnen hieraan geen rechten worden ontleend. © 2026 Progress ecologie en vormgeving

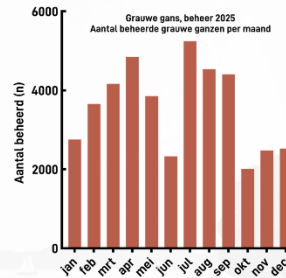
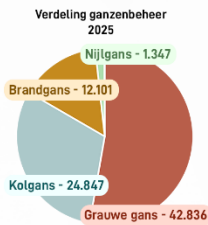
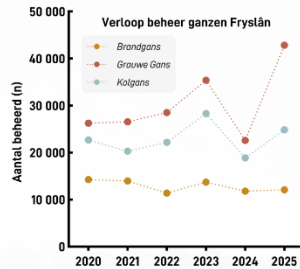
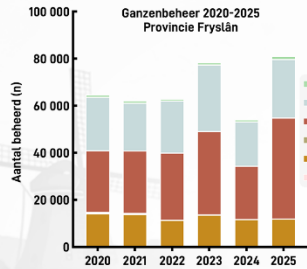
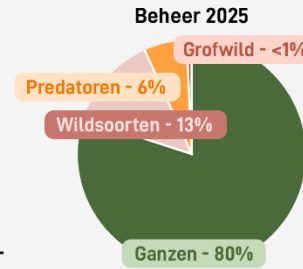
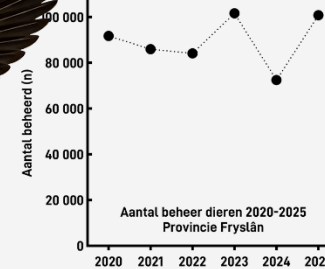
Faunabeheer Fryslân 2025

Beheer 2025 in getallen

In totaal zijn er in 2025 101.490 dieren beheerd door de Friese wildbeheereenheden. Onderdeel hiervan waren 81.195 beheerde ganzen, 13.426 wildsoorten, 6.129 dieren in het kader van predatiebeheer en 735 grofwild. Daarnaast zijn er 5.803 grauwe ganzen-eieren beheerd in 1.058 nesten.

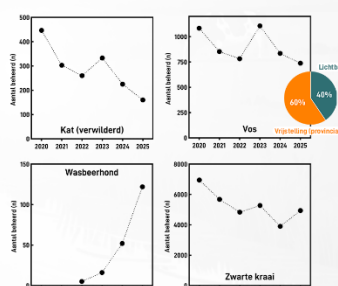
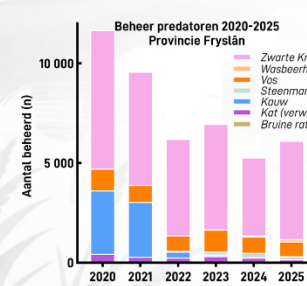
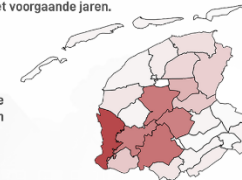
In totaal zijn deze beheerinspanningen geregistreerd door 825 gebruikers in het faunaregistratie-systeem. Hierbij waren er 69.508 geregistreerde acties, waarvan 28.316 bejaagacties en 31.405 verjaagacties op ganzensoorten. Daarnaast waren er 5.792 geregistreerde acties in het kader van predatiebeheer.

Ganzenbeheer 2025

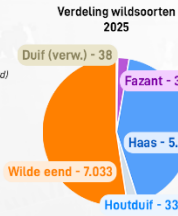
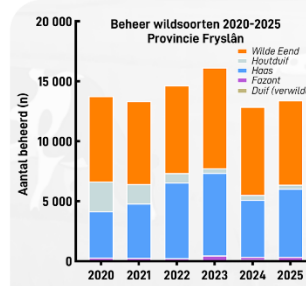
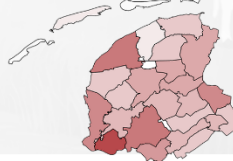
In totaal zijn er in 2025 81.195 ganzen beheerd. Het grootste aandeel hiervan waren 42.836 beheerde grauwe ganzen. Dit is een toename in het totale aantal beheerde grauwe ganzen in vergelijking met alle voorgaande jaren. Daarnaast waren de kolgans (24.847 ganzen) en brandgans (12.101 ganzen) beheerd, deze aantallen zijn in lijn met voorgaande jaren.

De meeste ganzen zijn beheerd in WBE De Lytse Súdwesthoeke (12.620 ganzen), maar ook WBE's de Marren (8.709), de Middelsee (9.401), Skasterlân (9.662) en Utingeradeel (8.758).

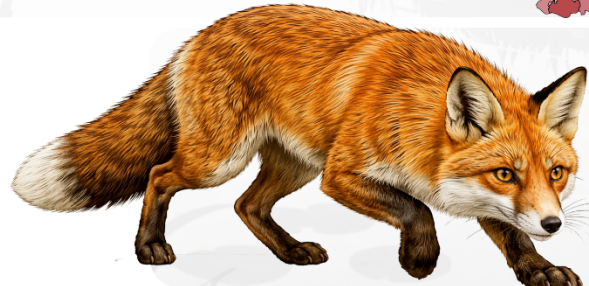
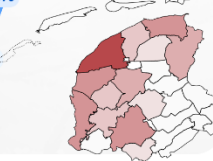
Predatiebeheer 2025

In totaal zijn er in 2025 6.129 predatoren beheerd in de provincie Fryslân. Dit is een stabilisatie in het aantal dat in de voorgaande jaren is beheerd. Hierbij was de zwarte kraal de meest beheerde soort (4.941 kraaien). Er zijn in 2025 ook vos (738), wasbeerhand (122), verwilderde kat (160) en steenmarter (148) beheerd.

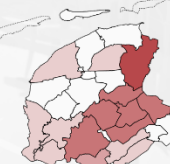
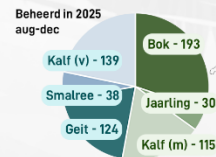
Wildsoorten 2025

In totaal zijn er in 2025 13.426 dieren bejaagd die behoren tot de wildsoorten. Hiervan waren het grootste deel wilde eend (7.033) en haas (5.693). Opvolgend zijn er houtduiven (331), fazanten (331) en verwilderde duiven (38) bejaagd.

Reeënbeheer 2025

Reeënbeheer is in 2025 gestart op 1 augustus. In de periode van 1 augustus tot en met 31 december, zijn er 639 reeën beheerd. Hierbij zijn de meeste reeën beheerd in gebieden waar valwild het hoogste is. Het beheerjaar loopt nog tot en met 31 maart 2026. Tot en met 26 maart 2026 zijn 1.348 reeën beheerd.

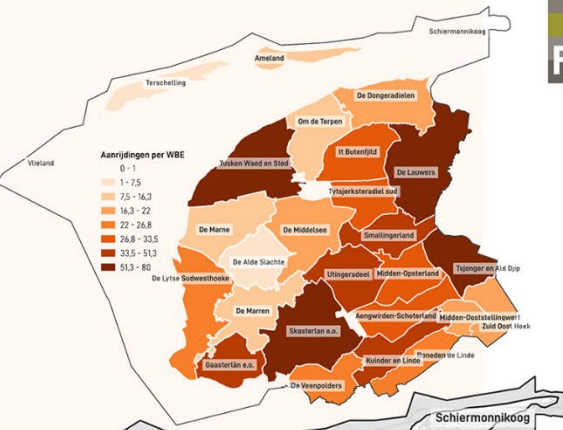
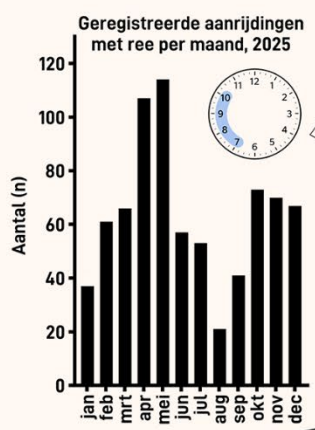
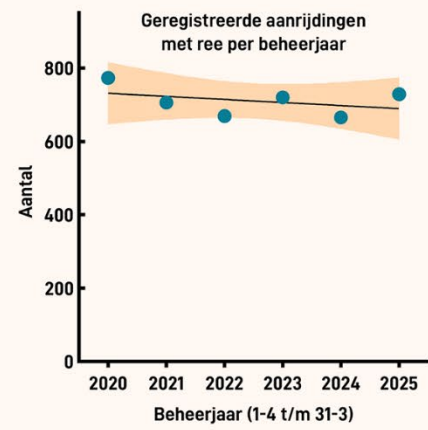

Damhertenbeheer 2025

Het beheer van damherten in Oranjewoud-Katlijk wordt uitgevoerd door WBE Aengwirden-Schoterland. Hierbij is het beheer van start gegaan begin oktober 2025. In de periode tot en met 31 december 2025 zijn er 96 damherten beheerd. Hiervan waren er 49 hinden, 18 smaldieren en 29 kalveren.

Het beheerdoel in dit gebied is om 250 dieren per beheerjaar te beheren. Stand van zaken op 26 maart 2026 zijn er in totaal 194 damherten beheerd in Oranjewoud-Katlijk.

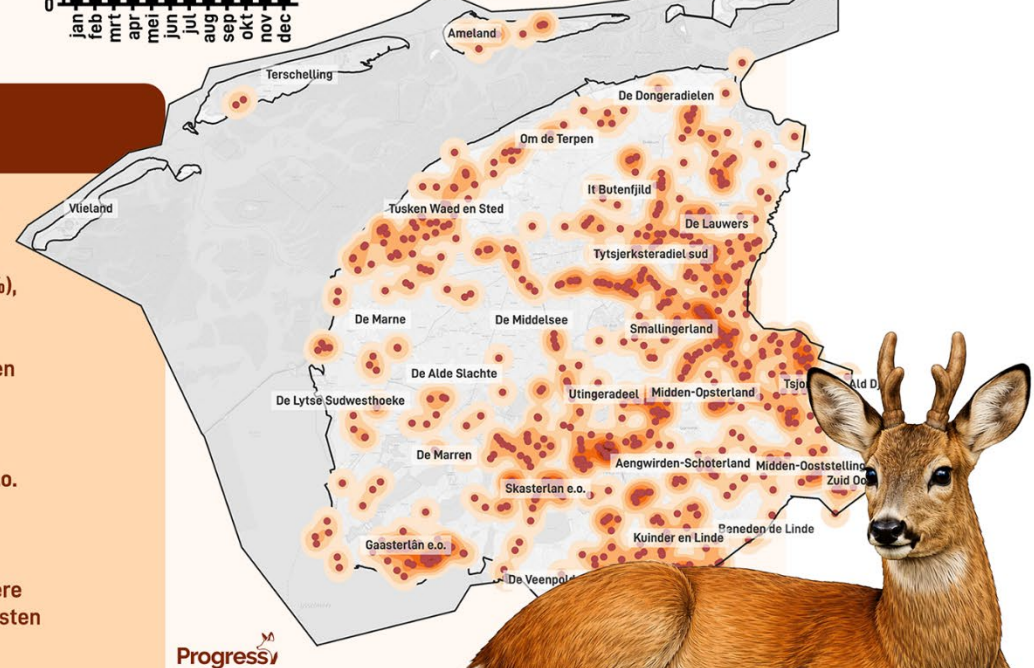
Disclaimer: De data weergegeven in het overzicht zijn met zorg samengesteld; desondanks kunnen onjuistheden of wijzigingen niet worden uitgesloten en kunnen hieraan geen rechten worden ontleend. © 2026 Progress ecologie en vormgeving

Wildaanrijdingen 2025 - Ree

In 2025 zijn er in totaal 767 gevallen van wildaanrijdingen met reeën geregistreerd. Per beheerjaar valt dit in lijn met het aantal geregisteerde aanrijdingen met reeën in de voorlopende jaren. De verdeling van geregisteerd aangereden reeën bedroeg 174 bokken (23%), 47 jaarlingen (6%), 35 kalveren (m, 5%), 150 geiten (20%), 65 smalreeën (8%) en 44 kalveren (v, 6%). Daarnaast was het in 252 (33%) van de geregisteerde aanrijdingen met reeën niet genoteerd tot welke categorie deze behoorde. De meeste aanrijdingen werden geregistreerd in de maanden april (107) en mei (114), en een najaarspiek vanaf oktober. Door het gehele jaar waren de geregisteerde aanrijdingen voornamelijk in de ochtend, tussen 7:00 en 10:00.

De meeste geregisteerde aanrijdingen met reeën vond plaats in WBE Skasterlân e.o. (80) met daaropvolgend in WBE De Lauwers (74). Geografisch vinden de meeste geregisteerde aanrijdingen plaats rondom A- en N-wegen waar ook de dichtheid getelde reeën het hoogste ligt. De dichtheid van geregisteerde aanrijdingen ligt voornamelijk in het midden en (zuid)-oosten van de provincie, maar er zijn ook hogere dichtheden van geregisteerde aanrijdingen met reeën waargenomen in het zuidwesten en noordwesten van de provincie.

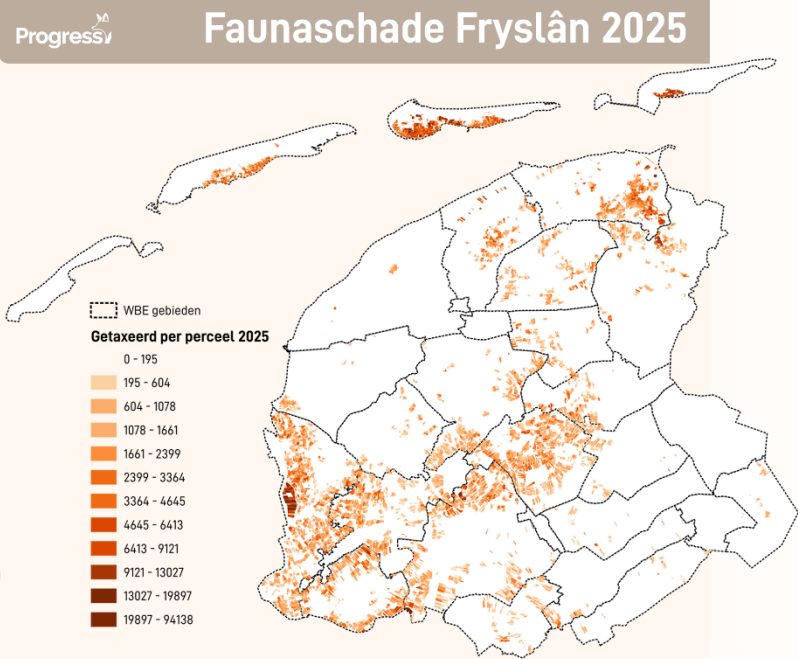
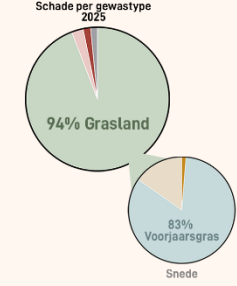
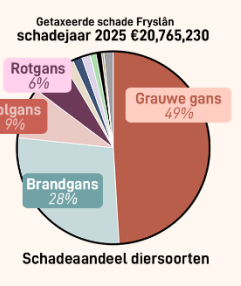
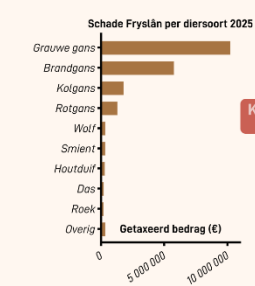
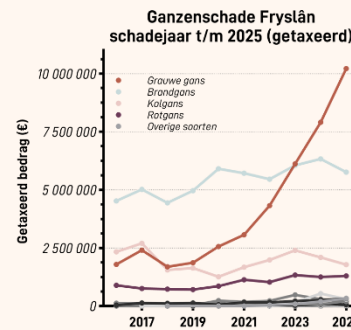
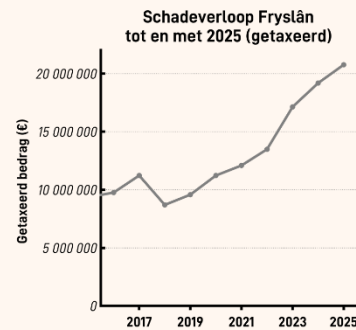
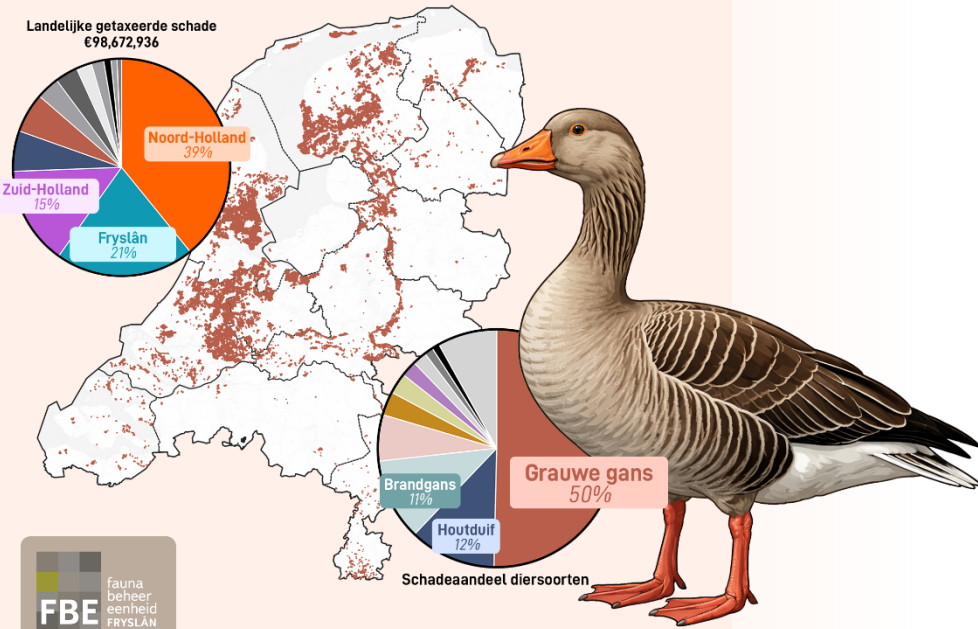
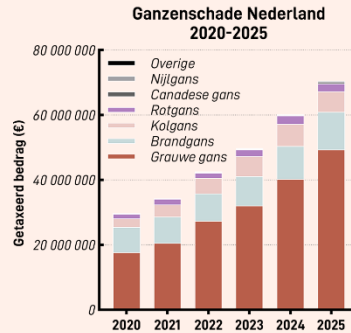
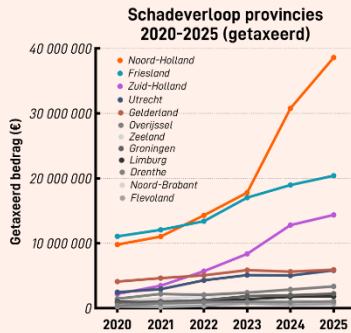
Disclaimer: De data weergegeven in het overzicht zijn met zorg samengesteld; desondanks kunnen onjuistheden of wijzigingen niet worden uitgesloten en kunnen hieraan geen rechten worden ontleend. © 2026 Progress ecologie en vormgeving

Faunaschade Nederland 2025

Page #107 - De Fauna Progress - Pagina 10-01-2025

De faunaschade is in 2025 opnieuw toegenomen in vergelijking tot voorgaande jaren. In totaal is er in schadejaar 2025 €98 miljoen getaxeerd, waarbij de meeste schade is geregistreerd in Noord-Holland (39%). De faunaschade in Nederland wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door ganzensoorten, waaronder voornamelijk grauwe ganzen (50%).

In Fryslân is een vergelijkbaar patroon zichtbaar, met een getaxeerde schade van €20 miljoen; dit is een toename van 8% ten opzichte van 2024. Ook in Fryslân wordt de meeste getaxeerde schade toenemend veroorzaakt door grauwe ganzen (49%). Hierbij gaat het veelal om schade aan grasland (94%) in de eerste snede (83%). Door de gehele provincie zijn schadepercelen getaxeerd, waarbij de hoogste taxaties relativeren aan de leefgebieden van grauwe ganzen in Súdwest-Fryslân, De Fryske Marren, de Waddeneilanden en Noardeast-Fryslân.

Disclaimer: De data weergegeven in het overzicht zijn met zorg samengesteld, desondanks kunnen onjuistheden of wijzigingen niet worden uitgesloten en kunnen hiervan geen rechten worden afgeleid. © 2025 Progress ecologie en vormgeving

fauna
beheer
eenheid
FRYSLÂN